

Revista Musical Catalana

Butlletí Mensual de l'O. C.

El P. Antoni Soler

(1729-1783)

La REVISTA MUSICAL CATALANA no ha menyspreat mai cap manifestació sincera, interessant, de l'art dels sons, vingui d'on vingui. Ha parlat sempre, però, amb especial predilecció, de l'art nostre de tots els temps. ¿Com podia, doncs, oblidar avui l'admirable Pare Soler, en acomplir-se el segon centenari de la seva naixença? Car, l'autor, originalíssim, de la *Llave de la Modulación y antigüedades de la Música* (obra que Fétis qualificà de *molt sàvia*) nasqué, en efecte, a Olot de Porrera, el dia 3 de desembre de 1729.

El Pare Soler fou un músic personalíssim, un dels músics més fecunds, més interessants, del setcents. Organista, clavicembalista, tècnic originalíssim, polemista, compositor inlassable, el Pare Soler escriví molt. Fou, oi més, un home auster, exemplar. "Sols dedicava quatre hores al descans — ha escrit el mestre Pedrell — emprant el temps restant en l'estudi i les obligacions religioses" (1).

Gràcies a l'activitat ben dirigida del nostre amic Joaquim Nin, sabem ja avui, de faiso certa, que el Pare Soler fou deixeble de Domenico Scarlatti. L'estil de les seves admirables Sonates per a clavicèmbal (14 de les quals han estat ja acuradament publicades pel propi Nin) (2) ho prova, d'altra part, prou bé.

El Pare Antoni Soler fou — com queda dit — un compositor fecundíssim. I, ultra les obres per a clavicèmbal, escriví pàgines per

(1) F. Pedrell. REVISTA MUSICAL CATALANA. *Músics vells de la terra*. Segona sèrie. Anys 1908-9. Núms. 58 al 61.

(2) Joaquim Nin. *Classiques Espagnols du piano*. 2 vols. Max Eschig, París.

a orgue (que enviava generalment al Monestir de Montserrat, on havia estudiat), *loas*, *autos*, balls, comèdies, Quintets per a dos violins, viola, violoncel i orgue (o clavicèmbal), *villancicos*, *Letanías*, Misses, Salves, Salms, Motets, etc.

A més de Joaquim Nin, han publicat obres de Soler, H. Eslava (*Lira Sacro-Hispana*), i F. Pedrell (*El organista Litúrgico Español* i *Antología de organistas clásicos españoles*).

Soler fou — repetim-ho — un artista originalíssim. Les seves obres reflecteixen, naturalment, l'estil regnant del divuitè segle. Però, la personalitat d'En Soler apareix sempre, s'obre pas. L'autor dels *Quintets* fou un músic amable, verbós, expressiu, ductilíssim. Escriví, oi més, amb destresa sempre innegable i fins, sovint, amb ardidesa.

Caldria, certament, publicar les obres que hom serva encara del Pare Soler (Biblioteca de l'Escorial, del Monestir de Montserrat, etcètera). I ja sabem que En Nin es proposa publicar altres Sonates de l'esmentat músic i, a més, els Concerts per a dos orgues i els Quintets. Però caldria publicar, promptament, l'obra sencera que hom serva encara, del gran mestre del setcents.

Soler fou, com dèiem, un tècnic original i un ardent polemista. En publicar, l'any 1762, la seva *Clave de la Modulación*, suscità, amb la seva obra, vives discussions. Antoni Roel del Río, Joan Bruguera, Josep Vila i algun altre, contestaren. Soler replicà.

L'autor de les belles Sonates fou professor de l'Infant Gabriel — “por cuyo honorífico cargo — ha escrito algú — recibía 25 doblones al año”. Això prova l'alta consideració amb la qual se'l tenia.

Tornem-ho a dir: en acomplir-se el segon centenari de la naixença del Pare Soler, la REVISTA MUSICAL CATALANA no podia deixar passar l'esmentada avinentesa sense dedicar al bon músic olotí un sentit record. Avui que hom viu una mica distret, que els esperits s'embadaixen, sovint, amb obres poc reeixides, inconsistents, amorfes, i que fins, ai las!, dominen, algun cop, altres preocupacions que les de l'art, és bo de guaitar enrera, vers els nobles esperits que ens precediren i que ens assenyalaren un camí. I Fra Soler fou, certament, un d'aquells nobles i bellíssims esperits. Caldria seguir, doncs, la seva petja i enamorar-se tothora — talment com ell, — de l'art ben pur i ben sentit.

El Pare Antoni Soler i les seves Sonates per a clavicèmbal

A Frederic Lliurat

Amb tot i haver estat invitat per a fer-ho, seria imperdonable indiscreció meva l'intentar traçar aquí, en les pròpies pàgines de la REVISTA MUSICAL CATALANA, un estudi de caràcter biogràfic sobre el Pare Antoni Soler. Felip Pedrell, aquell il·lustre i malaguanyat mestre que tantes orientacions i ensenyaments va prodigar durant la seva generosa i ardent vida, publicà, fa vint anys, en aquesta mateixa REVISTA, un magnífic estudi sobre Soler, estudi la valor documental del qual, molt important, roman intacta (1).

Les meves pròpies aficions i, sobretot, la casualitat, m'han permès ampliar aquell primer assaig d'En Pedrell i poder presentar el nostre heroi sota un nou aspecte que considero d'un interès nacional, històric i musical, capitalíssim: *Soler, compositor per a clavicèmbal*. A aquest aspecte, ignorat fa encara pocs anys, es deu, en tot cas, la reintegració del Pare Soler a la vida musical contemporània. Avui, les obres del bon Pare figuren, xamoses, en centenars de programes pianístics, no solament aquí, a París, on la música i els músics espanyols semblen trobar-se en llur propi terror, sinó arreu del món; i les exquisides, gallardes i ardides Sonates del mestre català, curosament editades, es troben ja a les mans d'una nombrosa plèiade de músics joves que reten llurs respectes al gloriós frare jerònim el segon centenari del qual celebra avui la REVISTA MUSICAL CATALANA. Veritablement, el fet mereix sobretot d'ésser conegut i celebrat perquè, fa alguns anys, pocs, que l'escola espanyola de clavicèmbal era considerada gairebé com un *mitus* històric (2).

Fet el meu sincer acatament al treball del mestre Pedrell, la lectura atenta del qual recomanem vivament, crec útil i fins còmode per al lector, fer ara un molt breu resum biogràfic de l'excels músic la memòria i glòria del qual honorem avui.

(1) REVISTA MUSICAL CATALANA, anys 1908-9, núms. 58 al 61, segona sèrie de *Músics vells de la terra*, per Felip Pedrell.

(2) M'ha estat a mi permesa la incomparable alegria de recollir i de publicar, revisades i frasejades, ultra catorze Sonates del Pare Soler, dinou Sonates i peces soltes del Pare Vicens Rodríguez, de Freixanet, del Pare Narcís Casanovas, del Pare Rafael Anglès, del Pare Felip Rodríguez, del Pare Josep Gallés, de Cantallos, de Mateu Albéniz, de Blas Serrano i de Mateu Ferrer, desconegudes i inèdites gairebé totes (Edicions Max Eschig, París).

* * *

Segons diuen els papers de Barbieri que es serveixen a la Biblioteca Nacional de Madrid (1), el Pare Fra Antoni Soler i Ramos nasqué a Olot de Porrera (província de Girona), el dia 3 de desembre de 1729, és a dir, l'any durant el qual Domenico Scarlatti fou precisament cridat a Madrid. Als sis anys, Soler ingressà a l'Escolania de Montserrat. Les seves aptituds excepcionals foren prestament remarcades i va estudiar l'orgue, l'harmonia i el contrapunt. Molt jove encara, guanyà el títol de mestre de capella de la Catedral de Lleida. Soler realitza la seva tasca de manera brillant i rep ben-tost les ordres menors de mans del bisbe de la Seu d'Urgell, ex-prior del Monestir de l'Escorial. Terminada la cerimònia, el bisbe pregunta a Soler si coneix algun organista, jove, amb la vocació necessària per a ingressar al Monestir de l'Escorial i Soler s'ofereix ell mateix. I vesteix l'hàbit de monjo l'any 1752; l'any següent el Pare Soler era ja mestre de capella del Monestir.

L'any 1761 termina el seu famós tractat: *Clave de la modulació*, publicat a Madrid l'any 1762, tractat que provocà les més ardents polèmiques. Després, alternant amb el seu sagrat ministeri, durant 31 anys de labor constant, el Pare Soler escriví una considerable quantitat de música religiosa i profana; música per a comèdies, llaors, autos, balls, sainets, tonadilles i en-remesos; villancets, lletanies, mises, salms, motets, salves, oficis de difunts i responsoris; sis Quintets per a dos violins, viola, violoncel i orgue o clavicèmbal obligat, sis Concerts per a dos orgues, obres per a clavicèmbal, etcètera (2).

El Pare Soler morí a l'Escorial el dia 20 de desembre del 1783.

* * *

El catàleg de Pedrell és, evidentment, incomplet. És un catàleg *preventiu*, com ja digué el propi mestre. En el dels arxius del Reial Monestir de l'Escorial (3) el Pare Soler figura amb 428 *paperetes*. Pedrell coneixia, gràcies a la declaració del president i ex-prior del Monestir de l'Escorial,

(1) Mss. 14 46 i 14048, deu primera a la qual han hagut de recórrer tots els comentadors de Soler.

(2) Alternant el conreu del meu propi jardí amb la molt dolça i pietosa tasca de reverenciar la memòria de les nostres glòries preterites, puc anunciar la pròxima publicació de noves Sonates del Pare Soler i, oi més, la dels Concerts per a dues orgues i la dels Quintets.

(3) Biblioteca Nacional de Madrid. Departament de manuscrits, números 14060-16. L'existència d'aquest catàleg és poc coneguda.

Jeroni Pagès, l'existència de diversos *jocs de sonates* de Soler, escrites per a l'Infant Gabriel, deixeble seu. "Seria curioso poder hallar — deia el Pare Pagès — los juegos de sonatas que el padre Soler componía todos los años para su Alteza." Això vol dir que ja en temps del Pare Pagès (mitjans del segle passat), es creien perduts els dits "jocs de sonates". Pedrell no va tenir la sort de trobar les obres per a clavicèmbal del Pare Soler (1), ni va veure que Eitner, en son *Quellen Lexicon* citava ja, l'any 1903, l'existència de quatre exemplars d'un quadern de 27 sonates del Pare Soler (quadern editat a Londres).

Per la meua part, tinc ja identificades seixanta cinc sonates per a clavicèmbal, del Pare Soler. D'aquestes seixanta cinc sonates, solament vint-i-set semblen haver estat publicades en un volum editat a Londres amb el títol textual: *XXVII Sonatas para clave por el Padre Fray Antonio Soler, que ha impreso Roberto Birchall 133 New Bond Street*. Es coneixen poquíssims exemplars d'aquesta obra. Un és al Museu Britànic, del qual exemplar posseeix una còpia; un altre és a Cambridge, al *Fitzwilliam Museum*; un tercer exemplar es guarda a la biblioteca d'Hamburg; i el quart, que de la Biblioteca Wagener, de Marburg, va anar a les mans del Dr. Strahl, és ara a la Biblioteca del Conservatori de Bruselles.

Un altre volum de dotze sonates, que pertanyia a la biblioteca del meu amic, l'eminent musicògraf Henry Prunières, figura ara a la meua. El seu títol exacte és: *XII Toccate per cembalo composte dal Padre Antonio Soler discepolo de Domenico Scarlatti* (sic). És una còpia manuscrita, plena d'errades, però, sens dubte, de l'època. A desgrat del títol de *Toccate*, cada peça comença amb el mot *Sonata*.

El senyor Pau Guinard, professor de l'Institut Francès de Madrid, posseeix un altre exemplar manuscrit, de trenta tres Sonates de Soler. És una còpia. Algunes de les Sonates d'aquest quadern figuren ja a l'edició de Londres. L'examen d'aquesta col·lecció permet creure que és molt anterior a la de *dotze Sonates* esmentades anteriorment (el *quadern de París*, diguem-ne, ja que és a París on el vaig trobar). Queden algunes sonates soltes: tres en un quadern de l'època, manuscrit, que em fou ofert pel meu bon amic el Pare Nemesi Otaño; i una altra, en fi, titulada *Sonata del Gallo*, comunicada pel meu company Cándid Alegria, de Santander (2).

D'antuvi es pot dir que el quadern de Madrid (que posseeix el senyor Pau Guinard), és el menys afortunat, el menys interessant. El de Londres

(1) Rafael Mitjana, sí. Fins va creure ésser el primer que assenyalà l'existència d'un volum de 27 Sonates que ell comenta en la *Encyclopédie Lavignac* (vol. Espagne-Portugal) amb tant d'entusiasme com de lleugeresa. Abans que Mitjana, Eitner havia ja assenyalat l'existència d'aquella obra.

(2) D'aquestes Sonates n'he publicat catorze; dotze, tretes del quadern de Londres i del quadern de París, en el meu primer volum de *Clàssics Espanyols del piano*, i dos que provenen del quadern ofert pel Pare Otaño, la primera, i del quadern de Londres, la segona, en el segon volum de la col·lecció citada.

s'imposa pel caràcter definitiu del seu fons i de la seva forma. El de París és una pura meravella d'escriptura, de tècnica instrumental i de gràcia gallarda. Sense aquest quadern, francament, mancaria quelcom a la glòria del Pare Soler.

* * *

Ara bé: si la lectura de les Sonates de Soler suggereix un món de comentaris, pot dir-se que el més immediat és el que provoca el seu parentiu amb Scarlatti. Per legítim que aparegui aquest parentiu, *a priori*, mereix certa natural reserva. El Pare Soler, amb tota evidència, procedeix de Scarlatti i reflecteix els ensenyaments del genial napolità. Però, cal no oblidar que, pel seu costat, a Domenico Scarlatti li agradava esmaltar les seves obres amb purs i saborosos accents castellans assimilats amb més de vint anys de vida madrilenya. Carles Burney deia ja, recordant una conversa que tingué a Viena amb l'Augier, un amic de Scarlatti, "que hi ha nombrosos passatges en les obres de Domenico on aquest ha imitat els cants de la gent del poble" (1). I és la pura veritat; a dotzenes apareixen en les obres per a clavicèmbal, de Scarlatti, temes, motius i dissenys hispànics.

Scarlatti, que, essent napolità ja era un xic espanyol, fruïa amb les festes populars; i veié dansar les xicotes; sentí als hostals, patis i tavernes més d'una guitarra ben afinada, més d'un *cantaor*, més d'un narrador de líriques faules i romansos; i, sense deixar d'ésser ni un moment italià, va saber, sovint, semblar tan espanyol com el que més. Així, doncs, quan el Pare Soler feia seus certs modismes, certs girs, certes expressions populars castellanes que Scarlatti havia dignificat i consagrat emprant-les amb el meravellós encert que arreu del món hom admira avui, Soler — ho repeteixo — apareixia ben lluny de caure en el pecat d'imitació: Soler recobrava, tranquil·lament, el seu propi bé; reintegrava en el seu lèxic les expressions castellanes adoptades pel napolità.

Que va predominar allò italià sobre allò espanyol en l'obra de Soler? Seria niciesa negar-ho. Però italiana, més o menys, era gairebé tota la música europea en aquells moments.

No es pot tractar aquí dels orígens i raons de la preponderància italiana en la vida musical europea. Però ningú no ignora que Espanya, particularment, fou, després de la mort de Carles II, i gràcies a l'adveniment de Felip V, el regne d'Isabel Farnesi, és a dir, el camp de gestes del marquès de Scotti, de Corselli, de Farinelli, d'Alberoni i altres consorts. Des d'aleshores i fins ara, quasi, Espanya fou, pel que es refereix a la música, un feu

(1) Burney, *The Present State of Music in Germany, Netherland and United Provinces*.

d'Itàlia. Haydn, un dels ídols musicals d'Espanya durant el segle divuitè, no constituïa, en el fons, una excepció. Ell i Mozart eren més italians que altra cosa. Boccherini continuà, infal·liblement, la tradició italiana i, servint-la, aconseguí ocupar un altíssim lloc en la vida musical espanyola.

Arrossegada, dominada per aquell avassallador corrent, la música espanyola va perdre llavors, i per més d'un segle, el seu accent nacional, la seva espiritualitat i el seu caràcter.

Però la influència específicament scarlattiana que apareix en les obres de Soler té una més profunda raó. *Soler fou deixeble de Domenico Scarlatti*. Segons ja dic en el Pròleg dels meus *Clàssics Espanyols del Piano*, la primera noció d'aquest parentiu entre el gran músic napolità i l'excels mestre català vaig trobar-la en el títol del *quadern de París* (quadern a mi ofrenat per Henry Prunières): *XII Toccate per cembalo composte del Padre Antonio Soler discepolo de Domenico Scarlatti*. Encara que sorprenent, aquest títol, per l'inesperat i per les seves conseqüències històriques, era perfectament versemblant. Soler arribà a l'Escorial l'any 1752 i Scarlatti, que residia a Madrid — com queda dit — des de l'any 1729, morí el 1757 o 58 (no se sap amb certesa). Soler pogué, doncs, rebre ensenyaments del mestre italià durant uns quatre anys.

En realitat, seria aventurat atribuir a Soler una filiació tan radicalment italiana prenent per base de tal atribució un senzill títol d'una còpia manuscrita, encara que la susdita còpia sigui de l'època. Avui puc aportar una precisió ja absoluta sobre aquest sensacional particular gràcies a la gestió feta pel meu amic Sr. Carleton Sprague Smith, historiador nordamericà i hispanòfil distingidíssim que, en un viatge recent a Anglaterra va trobar, cercant per a mi certes dades, l'exemplar de les vint-i-set Sonates de Soler que es serva al *Fitzwilliam Museum* de Cambridge. Aquest exemplar ostenta la següent anotació escrita i signada pel propi Lord Fitzwilliam: "L'original d'aquestes peces per a clavicèmbal em fou lliurat pel Pare Soler a l'Escorial el 14 de febrer de 1772. El Pare Soler fou deixeble de Scarlatti." (1).

El que no m'explico és com ha pogut desaparèixer, quasi, de la Història, una dada tan interessant. Els comentadors del Pare Soler, amb tot i ésser pocs, ens han dit fins les poques hores que el bon Pare dedicava al descans. Però ni Soriano Fuertes, ni Eslava, ni Saldoni, no ens han deixat la més petita indicació sobre el parentiu espiritual entre Domenico Scarlatti i el Pare Soler. És un misteri...

Quan morí Scarlatti, Soler tenia uns 28 anys. Si Soler hagués intentat

(1) Lord Richard Fitzwilliam (1745-1816), membre de la *Royal Society*, autor de les *Lettres d'Atticus*, escrites en francès, sobre la influència del protestantisme i del catolicisme, és conegut particularment pel llegat que va fer a la Universitat de Cambridge de les seves precioses col·leccions de llibres, pintures, dibuixos i gravats, que constitueixen, avui, el *Fitzwilliam Museum*.

amagar la seva ascendència scarlatiana, Lord Fitzwilliam l'hauria ignorat. No obstant, la declaració d'aquest és formal i precisa.

Soler tenia, per tant, dues vegades raó per a plasmar en motllos italians la seva verba hispànica.

* * *

I ja que parlo de motllos, quelcom haig de dir sobre la morfologia de les Sonates del Pare Soler. Des d'aquest punt de mira no ofereixen, les esmentades Sonates, grans novetats. Bach i Scarlatti havien exhaurit, es pot dir, totes les possibilitats de la forma Sonata tal com l'entenien aleshores. Bach en les seves *suites* i Scarlatti en els seus centenars de Sonates havien utilitzat un tema principal amb un o dos motius secundaris, ja fos per a modular, ja per tal de crear oposicions; els dos grans xantres del divuitè segle havien servat entre les dues parts de la Sonata — parts la repetició de les quals era obligatòria — un igual equilibri, modalitat característica d'aquella fase de la Sonata. Bach, com Scarlatti (i per camins diversos), havia portat la que podríem anomenar *sonatina* de tipus binari, és a dir, *la Sonata amb un sol temps, en dues parts, modulant, generalment, en sentit invers cadascuna d'elles*, fins al llindar de la gran Sonata tal com Carles Felip Emanuel Bach la concebé ben aviat (1). El Pare Soler no va poder o no va voler ultrapassar els esmentats models i, prudentment, fou fidel a la forma scarlattiana típica (2). La seva modulació, en canvi, s'allunya amb freqüència dels principis scarlattians i es llença, ardida, vers camins poc fressats fins aleshores. El Soler del quadern *de París* ofereix un dels més curiosos caïres del Soler de la darrera època. Però si el flascó és scarlattià, el perfum és ben hispànic. D'aqueixa conjunció van néixer, d'altra part, primors i meravelles. Mai no m'ha encegat l'amor envers les coses *nostres*, però crec poder afirmar que cap de les Sonates del Pare Soler que he publicat no és indiferent. Accents d'un sentiment gairebé romàntic alternen amb trets picarescos plens de malícia i desembaràs. Els contorns suaus de motius molt melòdics dissimulen difícilment les incisives agudeses de ritmes festius que recorden la tonadilla. En cada Sonata hi ha *quelcom*, de vegades una simple insinuació,

(1) Les Sonates de Joan Sebastià Bach recorden netament la forma *suite*. Però l'estructura dels seus moviments és *binària*; així, doncs, isoladament, aquests moviments o aquestes parts de *suite* equivalen, per llurs proporcions i llur morfologia, a les Sonates scarlattianes.

(2) Dic típica perquè tant Scarlatti com Bach empraren ja, encara que excepcionalment, la reexposició del tema principal *en el seu to*, dins del marc de la forma binària, ja no cal dir-ho. Però repeteixo que fou excepcionalment i pressentint, tal volta, l'evolució que es produí més tard. El que sí apareix cert, és que el Pare Soler ignorà aquesta evolució i els seus herois principals: Joan Stamitz i Carles Felip Emmanuel Bach.

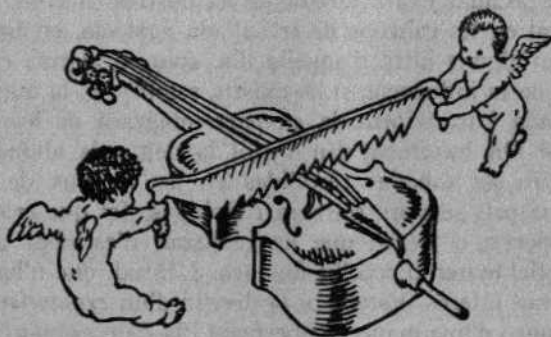
breu, lleugera, penetrant, ràpida com una espurna... un no res si es vol, però un no res que determina i fixa una personalitat i una ètica.

En aquest llenguatge de forma italiana i accent espanyol, és l'*accent*, ànima de l'idioma, el que s'imposa. Pel seu accent, el Pare Soler, el més fecund i, fins ara, el més brillant dels clavicembalistes espanyols, és *molt nostre*. Entre el Pare Vicens Rodríguez, Freixanet, el Pare Narcís Casanovas, Mateu Albèiz, el Pare Rafael Anglès, Cantallos, el Pare Felip Rodríguez, Blas Serrano, el Pare Josep Gallés i Mateu Ferrer, clàssics de la nostra història pianística, el bon Pare Soler ocupa el lloc de *Príncep de la Gràcia*.

Lloada sigui, ara i sempre, la seva benaventurada memòria!

JOAQUIM NIN

París, MCMXXIX.

Obra del Cançoner Popular de Catalunya

Volum II de Materials

(ACABAMENT)

Estudis monogràfics de Francesc Pujol i Mossèn Francesc Baldelló

L'estudi de Francesc Pujol és escrit sobre el molt interessant tema del "Cromatisme, Modalitat i Tonalitat en les cançons populars catalanes". Observa l'autor que és general la idea que les nostres cançons són purament diatòniques, que el cromatisme és propi d'altres cançonístiques peninsulars, però no pas de la nostra. En Pujol afirma que l'examen del gran nombre de materials que avui ja posseeix l'Obra del Cançoner dona fe de l'existència d'un cromatisme molt peculiar i característic en les nostres cançons. Podrà haver-hi influència oriental en les cançons de treballada agrícola, en tonades de gloses mallorquines i en alguna altra d'aquella illa, com en alguna cançó de bressol catalana, però aquesta influència, si ha existit, sembla, en la major part dels casos, ben assimilada i transformada en part integrant de les característiques musicals nostres. On ha trobat En Pujol la deu més abundosa de cromatisme, ha estat en les tonades recollides en les regions de l'alta Segarra, Cardener i Segrià pels senyors Barberà i Bohigas, fet que cridant-li molt l'atenció li ha despertat el desig, que ha realitzat, d'estudiar aquest fenomen en la generalitat del material recollit fins ara. L'estudi que n'ha fet és analític, complet i d'un gran interès. Estableix la divisió d'un *cromatisme passatger* en quant afecta la cançó d'una manera superficial i la d'un *cromatisme orgànic* per quant hi determina efectes essencials d'alteració en l'organisme modal o tonal de la cançó. En una secció anomenada *Modalitat* agrupa les cançons que al seu entendre presenten vestigis de les antigues modalitats gregues, fent l'atribució amb totes les reserves que la qüestió demana. No fa referència a les modalitats gregorianes per considerar-les filles de les modalitats gregues. En la darrera secció tracta de les *Cançons possiblement concebudes per a ésser cantades a duo*. Però l'intent principal d'En Pujol és el d'analitzar el cromatisme típic d'una part del nostre cançoner. Aquest anàlisi és fet sobre les cançons ja donades en els dos volums publicats de *Materials* del Cançoner; així el lector, podent tenir a la vista la versió completa de la cançó assenyalada, comprova les dades de l'autor.

Aquest treball intel·ligent i pacientíssim del mestre Pujol és d'una gran transcendència, perquè va a l'entranya de la melodia. Aquest cromatisme sigui superficial, sigui essencial a la tonada, li dona uns claroscurs, uns matisos variats, que són uns dels segells peculiars d'una part molt important del nostre cançoner. Generalment és un cromatisme sobri, especial, que sense treure l'austeritat i simplicitat a la cançó nostra la matisa meravellosament. Aquestes tonades semblen tornassolades, i són un espill preciós dels plecs més recòndits del fons sentimental del nostre poble, el qual l'expressa amb la seva intuïció profundament musical. Estem segurs que un bon psicòleg explicaria la justa correspondència que existeix entre aquest cant i el sentiment racial.

Amb el que acabem de dir no volem significar que aquest cromatisme, essent expressió de quelcom ben pregon del sentiment popular, sigui completament *creació* d'ell. En això de les manifestacions artístico-populars ja fa temps que vol predominar un criteri pseudo-científic que vol treure tota valor d'originalitat i fins de bellesa autèntica a tota manifestació popular. Des de l'entronament del nom pompós de *Cultura* sembla que es vulgui arrecorran i de fet es menysprea tota manifestació peculiar del poble. No és lloc aquest article per a parlar a fons d'aquesta qüestió; però sí que ve a tomb de retreure aquest vici de l'enguixament de les teories extremades i completament desviades. Sense la intuïció directa, on foren els grans artistes? On les veres inspiracions estètiques? La primordial qualitat de l'artista creador és la humilitat, l'oblit de si mateix. Sense aquest fonament no hi ha vera sinceritat, no hi ha *veritat*, sinó reflexos de bellesa artística; no hi ha vida, mancant-li el pur desprendiment. L'art savi moltes vegades cau per aquest costat; l'orgull de la saviesa el macula, el neuleix. El poble no s'hi troba mai en aquest cas; canta quan ne sent necessitat, per un esplai inconscient. I canta el que sap o el que pensa saber, però amb tota l'espontaneïtat; i, si ell es troba amb un bagatge tradicional, sens dubte après, en gran part, d'altre origen que el propi, però conservat i inconscientment transformat en substància pròpia, llavors aquella manifestació té tota la valor específica i estètica d'un poble o d'una raça.

L'estudi d'En Pujol palesa ben clarament aquesta operació d'assimilació i transformació de l'art popular. Tot aquest cromatisme especial, estès en molta part de la nostra cançonística, abundantíssim en regions situades al cor de la nostra terra, no té altre origen que les deixalles de modalitats antigues, importades pels cants de l'Església, pels juglars i trobadors, però que, en ésser absorbides, han pres el sentit del poble, s'han barrejat amb elements, no solament modals, sinó també rítmics, indígenes; l'espontaneïtat, l'instint natural governant la inconsciència ha creat aquesta graciosa arbitriietat que embadaleix i enamora.

Els nostres músics estudiosos poden observar amb mestre Pujol, qui ja els presenta molta part de feina feta, com una gran part de les caracte-

ristiques modals i cromàtiques són produïdes pels modes hipodòric i hipofrigi (primer i segon to, setè i vuitè gregorià) que mesclats amb el major i menor moderns estableixen sovint el nostre auster cromatisme. El mode major i menor amb el setè grau de l'escala abaixat a un to de distància de la tònica donen el segell de l'austeritat antiga; aquest setè grau abaixat, en barrejar-se graciosament amb la vera sensible, amb la sèptima a un semitò de la tònica, estableix el clarobscur del cromatisme ingènit, una graciola arbitrariedad de l'instint que té el poble de la bellesa acústica.

En l'estudi de mestre Pujol poden observar els nostres joves compositors la part important que també té en la nostra cançonística el tetracord dòric, que a voltes pot ésser resultat de la influència del tercer to gregorià, encara que, quan es presenta en la forma descendent, com passa molt sovint en la cançó mallorquina, nosaltres la creiem de procedència alarb. Però, amb quina espontaneïtat i gràcia fa el poble comparèixer aquest tetracord descendent (dos tons consecutius i un semitò) en les modalitats més llunyanes de la dòrica! Observar, amarar-se de totes aquestes belles llibertats, de les barreges de modalitats que engendren la major part del cromatisme del nostre poble, ens sembla que és entrar en una de les entranyes del nostre sentit musical de raça. Ens sembla que pot ajudar a formar noves i fortes personalitats artístiques catalanes. Fins ara ho havem fet inconscientment; havem estimat la cançó, ens ha corprès i la seva frescor ha fet un renaixement de la nostra música i fins ens ha donat obres mestres de forma i vives de sentiment autòcton. Què no resultaria si a l'amor, a l'enamorament de la nostra cançó s'aplegués l'estudi conscient de totes les seves característiques més preades? I un cop ben amarats i conscients d'aquestes característiques modals i coloracions cromàtiques, hauríem d'anar a l'estudi de les seves llibertats rítmiques. Perquè el ritme n'és la vida de la melodia, la força vital, i aquest element primordial en la cançó popular té unes sorprenents i gracioses llibertats, que es riuen de la quadratura clàssica, però que en el fons tenen una lògica fonamental incontrovertible. L'amic Pujol, prou ho fa notar i ens promet fer-ne un estudi analític per l'estil del que acaba de fer sobre cromatisme i modalitat. L'esperem amb ànsia perquè sabem que serà, com el que acaba de fer, de gran profit per al coneixement i valorització de la nostra cançonística i també de gran profit per a l'avenç de l'art musical de Catalunya. L'art moderníssim es romp la closca buscant novetats, fent xiuarri o enutjant els sentits a còpia de dissonàncies i arbitrariedades absurdes; per què nosaltres no havem de buscar la renovació del nostre art en la lliure inspiració del sentit musical del nostre poble on hi ha en germen una pila de revolucions suscitadores d'un art nou i humaníssim? Estudi, ciència, treball sobre la nostra matèria prima, però animada sobretot per l'amor, pel pregon enamorament de tot lo nostre, pel sentiment de la nostra pròpia naturalesa.

* * *

Mossèn Baldelló, en el seu estudi monogràfic *Elements gregorians dins la cançó popular catalana*, presenta primer en síntesi els dos termes de comparació: breument fa història del cant gregorià i esmenta el caràcter i gènesi del cant popular. Ell segueix l'opinió general de pendre els juglars i trobadors com aportadors de gèrmens fecundants a la cançó popular; fa atinades consideracions sobre la legitimitat i propietat del nom de *cant del poble* contra el parer dels que no hi volen veure més que la degeneració d'art savi. Mossèn Baldelló creu en la intuïció genial del sentiment natural del poble. Ell creu que "Un humil pastor, avesat a la solitud de les muntanyes, enamorat de les bel·leses del món, alliberat en absolut de la influència exterior de tota música banal i profana, és capaç de trobar, en companyia del seu amic flabiol, la tonada més sublim de la terra. Una mare bressolant el seu fillet en la quietud de la nit, ha arribat a trobar la més justa expressió del seu immens amor maternal amb la gràcia d'una cançó nova, no apresada ni sentida enlloc ni dictada pel savi ni pel mestre, sinó pel seu cor sobreixint d'amor." Creu que "l'home humil del poble, atrafegat en les feines del camp, ha sentit la necessitat de cantar, i per a compondre la seva tonada s'ha valgut dels mateixos elements que té a la mà; no ha fet sinó seguir el ritme material del seu treball, del batre, del llaurar, del segar..." Però Mossèn Baldelló no nega pas les influències i l'ambient musical de l'època com l'element primordial del cant del poble; ell, demés de veure en aquest cant les reminiscències de les melodies dels juglars i trobadors, de les músiques de les festes majors i dels primitius instruments de dansa que servien per a acompanyar les ballades amb tonades típiques i tradicionals hi observa principalment la marcada influència del cant litúrgic. I aquesta és, com havem dit, la finalitat del seu treball, la de presentar melodies populars catalanes que conserven modalitats gregorianes amb trets melòdics que semblen identificats amb girs del cant tradicional de l'Església.

Aquest estudi monogràfic resulta com una ampliació o continuació de la part del de Francesc Pujol dedicat a les modalitats gregues. En Pujol s'ha atès a la nomenclatura grega per ésser aquesta modalitat l'original del cant de l'Església; mossèn Baldelló, seguint l'opinió de molts musicògrafs, ha vist en les modalitats arcaïques del cant popular un empelt directe del cant litúrgic, i no ha tingut altra mira en el seu estudi que demostrar aquella influència i aquell empelt en la melodia catalana. Per això ell, seguint l'ordre dels modes eclesiàstics, va presentant tonades populars comparades amb fragments de cant gregorià d'un mateix tret melòdic que la cançó comparada.

Els exemples presentats per Mossèn Baldelló donen un resultat d'una major abundància del primer, tercer i setè to, demés del cinquè to, el qual no és més que el to major modern. Aquest resultat confirma les dades del

mestre Pujol, ja que aquests modes gregorians corresponen als grecs dels quals aquest ha trobat abundosos exemples en la nostra cançonística. Naturalment que Mossèn Baldelló, buscant solament modalitats purament gregorians, ha fet cas omís de les tonades en les quals els models gregorians es presenten amb cromatismes o en barreges que deixen la modalitat imprecisa. Amb aquest treball el seu autor no s'ha proposat fer un anàlisi complet, ni molt menys, com fa constar amb tota modèstia, ell només enceta aquest paral·lisme entre la nostra cançó i el cant gregorià. De totes maneres és prou important per a cridar l'atenció sobre l'assumpte, i segurament donarà lloc a estudis més complets que podran fixar la vera correspondència entre el nostre cant tradicional i el de l'Església. Mossèn Baldelló té prou sagacitat i paciència de benedictí per a seguir i completar aquest problema tan interessant per a conèixer els orígens de la cançó popular catalana.

* * *

Com a natural cloenda d'aquest segon volum de *Materials*, Mossèn Puntí, secretari de l'Obra del Cançoner, hi publica una crònica del segon any de tasques de la benemèrita institució. En ella s'observa l'empenta magnífica amb què començà. Hi fa constar el Concurs de 1922, les missions de recerca, el generós donatiu Aguiló i els col·laboradors. Llegint aquesta Crònica un es fa càrrec de la importància, eficàcia i bona direcció de l'*Obra* tan transcendent per la nostra dignitat, per la nostra cultura i pel progrés de l'art musical verament nostre. Com el primer volum, aquest és completat amb uns índexs onomàstic i toponímic, de cançons i músiques populars i d'obres musicals, de corporacions, entitats, institucions, diades, etc., bibliogràfic i de gravats.

Aquest bell i gran volum honora la nostra terra, els qui porten a cap aquesta meritíssima *Obra* d'una manera tan digna i sapientment, i glorifica la Fundació Concepció Rabell i Cíbilis que la sosté d'una manera tan generosa i exemplar.

LLUÍS MILLET

La música en discos

Selecció de discos enviats per la casa *La voz de su amo*, els quals pertanyen al catàleg corresponent al mes d'octubre:

Discos de solistes instrumentals i d'agrupacions instrumentals de "camera".— Senyalem de seguida, per la seva admirable fidelitat, la impressió del disc AB 463, que conté *La Campanella* de Paganini-Liszt i l'*Estudi de stacatto* de Ant. Rubinstein. L'executant és el pianista Mischa Levitzky, el qual interpreta aquestes obres, de pura virtuositat, amb una claredat i facilitat meravelloses. El seu mecanisme, doncs, és perfecte i totes les grans dificultats tècniques són vençudes talment com jugant.

Aquest disc, constitueix per a nosaltres la millor impressió fonogràfica de piano que fins ara hem sentit. Potser, però, la general vivacitat d'ambdues obres i el predomini del registre agut del piano en *La Campanella*, són factors que ajuden a l'excel·lència d'aquesta impressió.

Jehudi Menuhin, violinista que, segons llegim, només compta dotze anys, és l'executant de les obres *La Capriciosa* de Ries i *Allegro* de Fiocco, les quals integren el disc DA 1003. La primera composició, certament ben lleugera, fa contrast amb la severitat clàssica de la segona. L'execució d'aquestes obres tampoc deixa res que desitjar: en l'*Allegro* de Fiocco podem admirar la perfecta igualtat del mecanisme del jove virtuós; en l'obreta de Ries la seva gran facilitat en passar sobdatament d'un registre de l'instrument a un altre. A més, el seu so és sempre bell. Podem dir, doncs, que, a pesar de la seva escassa edat, Menuhin fa un molt bon paper al costat dels més notables violinistes actuals.

La impressió d'aquestes obres sembla molt fidel i realment digna de tota lloança.

Cortot, Thibaud i Casals ens ofereixen novament el seu gran art en la impressió del *Trio en re menor*, op. 63, de R. Schumann (discos DB 1209, 1210, 1211 i 1212), la qual obra no és pas de les més conegudes del seu autor. Tota ella és plena d'aquell romanticisme nebulós i inquiet a la vegada, però sempre d'un interès sostingut i amb delicioses troballes harmòniques. La seva escriptura, tan densa i massissa, fa que no es presti a obtenir una impressió de la perfecta qualitat que hem pogut admirar en altres. A més, en general, ens sembla que en ella el piano queda massa a últim terme, essent així, que quasi sempre és ell qui porta el pes de l'obra.

Tot amb tot, hom endevina de seguida en aquesta impressió l'art prodigiós d'aquests tres grans artistes, els quals, han sabut crear un agrupament de "camera", únic en el seu gènere.

Recomanem, sobretot, pel seu més gran interès els dos primers temps d'aquest trio.

L'*Adagio con espressione* del Quartet de corda d'Arriaga (disc AA 158) és interpretat amb sonoritat sostinguda i conjunt exquisit pels instrumentistes que componen el "Cuarteto Rafael", agrupació fins ara desconeguda de nosaltres, la qual, segons ens han dit, impressionarà exclusivament obres ibèriques.

La impressió del primer temps d'aquesta obra fou publicada el mes passat. La de l'*Adagio*, el qual entra de ple dintre l'estil clàssic i és escrit amb força traça, és tota ella molt equilibrada.

Discos d'orquestra. — El preludi del *Lohengrin* (disc AB 461) és interpretat per la notabilíssima Orquestra Simfònica de Filadèlfia, sota la direcció del mestre Stokowsky. Ja exposàrem en una crònica anterior l'opinió que teniem d'aquesta orquestra, la qual refermem en aquesta ocasió. Amb tot, aquesta impressió la trobem una mica inferior a les altres de la mateixa corporació. Els pianíssims, que tan abunden en aquest preludi, sonen en el disc massa fort, i això fa que quan ve el fortíssim, en el pas d'un matis a l'altre no hi hagi la suficient graduació. Segurament els divisis dels violins en el seu registre agut són destorb de què el matis pianíssim indicat per l'autor no es presti a reproduir-se en el disc, defecte que potser esdevé per ara inevitable.

De totes maneres el disc que ens ocupa és bo i digne d'èxit per la netedat de la seva impressió, per la vàlua de l'obra i per la merescudíssima fama dels seus executants.

Esmentem en segon lloc les obres *Triana* d'Albéniz-Arbós; *Oriental, Andaluza, Rondalla aragonesa* de Granados (discos AF 262 i 263) la instrumentació de les quals ens sembla que és la deguda al mestre Lamote de Grignon. Aquestes obres són executades per una orquestra simfònica, la qual no s'especifica en el disc, així com tampoc el nom del director.

Les danses de Granados, d'una factura i d'una instrumentació més simple que *Triana*, apareixen amb més claredat. Totes aquestes obres, però, podem dir que són d'un efecte segur pels aficionats a la gramola. No parlarem de la traça dels seus instrumentadors per ésser marcadament reconeguda.

Discos exclusivament vocals: L'ORFÈ CATALÀ ha impressionat un nou disc (AA 157) en el qual canta dos chorals de la *Passió segons Sant Mateu* de Bach. Aquests són: *Si lluny de Vós un dia* (l'emocionant choral que segueix a la mort de Jesús) i *Jo sóc qui mereixia*. Apareixen en aquesta impressió molt justos de matis i ben rics d'expressió, qualitats que en el primer dels esmentats fragments semblen encara superar-se. L'harmonia simple i profunda de Bach es copsa en aquest disc amb tota la desitjable claredat.

El "Quartet vocal Santa Cecília" ens ofereix de nou les impressions de les cançons populars catalanes *La filadora* i *La pastoreta*, tan simplement i justament harmonitzades pel mestre Vives, i de *Caramelles* de Lambert, de caràcter ben franc i de sabor popular, en el disc AE 2785.

El timbre de les veus, en especial en les cançons populars, en les quals l'execució dels nostres companys sembla excel·lir-se, apareix potser encara amb més naturalitat que en el seu primer disc. Esmentem també la fidelíssima imitació de la guitarras en *Caramelles*.

Cançons per a una veu solista amb acompanyament. — Senyalem en aquesta secció l'únic disc que aquest mes correspon a aquest gènere: *Berceuse* de Gretchaninow i *Granadinas* de J. Nin, interpretades per M. Fleta (disc DA 1039), amb acompanyament d'orquestra.

Aquest tenor canta aquestes obretes amb el mateix estil amb què canta les òperes italianes. La seva veu, d'una molt gran potència, es transparenta claríssimament en la impressió, la qual és d'una naturalitat sorprenent. En la cançó de Gretchaninow, tan exquisida i delicada fóra de desitjar, no obstant, un accent més amorós i íntim.

Discos d'òpera. — Lloem en primer lloc el disc que conté dos fragments del primer acte de *La Walkyria* (AB 488). El seu executant es el famós tenor Lauritz Melchior, de viva actualitat per nosaltres per la seva brillant actuació al Teatre del Liceu. En un d'aquests fragments hi col·labora Genia Guszalewicz. Hem de remarcar com en aquestes impressions potser hi ha un major relleu orquestral i la veu no queda tan a primer terme, la qual cosa fa que es noti una major unitat que s'addiu més amb el caràcter de la música wagneriana.

La veu fresca i vigorosa del gran cantant que ens ocupa subjuga l'auditor, especialment en el segon fragment (el final del primer acte) d'una vida més intensa i arravatadora. Hem de dir de la col·laboradora que és ben digna de Melchior.

Aquesta mateixa cantatriu ha impressionat també el disc AB 462 que conté les àries *Lascia ch'io planga* del *Rinaldo* de Haendel i *Mon cœur s'ouvre a ta voix*, que pertany a l'òpera *Samsó i Dalila* de Saint-Saëns. Sobretot en la primera obra podem admirar un model de puresa d'execució i d'impressió. La música serena i noble de Haendel s'imposa amb tot el seu bell sentit. L'ària de Saint-Saëns contrasta certament amb el fragment de Haendel.

La part orquestral d'aquests dos discos és executada per l'Orquestra de l'Opera Nacional de Berlín, sota la direcció dels mestres Léo Blech i Fritz Zweig, respectivament. Com hem deixat ja entendre, compleix amb tota dignitat el seu comès.

Discos de jazz. — Esmentem els dos fox interpretats per l'orquestra Jack Hylton (disc AE 1778). Aquests són dels autors Conrad, Mitchell i Gottler, i pertanyen a la pel·lícula sonora *Fox Movietone Folies of 1929*.

Aquests discos són magníficament potents i clars i tocats amb la traça de la qual l'orquestra suscita n'és una garantia. Fem menció en especial, per tenir un major interès musical, de la primera meitat del fox *That's you baby*, en el qual les veus solistes canten amb bon gust i ben graciosament.

Esmentem també en aquesta secció (per ésser concebuts en ritme de dansa americana i acompanyats per una orquestrina de jazz) els dos discos de Maurice Chevalier, en els quals hi ha impressionat fragments que pertanyen a la pel·lícula sonora *La cançó de París*. El seu contingut és el següent: *Valentine* (Christiné), *It's a habit of Mine* (Robin-Whiting): AE 2780. *Les ananas* (Pearly-Eddy), *Louise* (Robin-Whiting): AE 2788.

La veu de Chevalier, adés purament recitant en forma ritmada, adés cantant, és reproduïda amb tal claredat i puresa que hom ja no pot desitjar més. El disc AE 2788 és el més interessant. La cançó *Lluïsa* és sobretot, sempre dintre d'aquest gènere

frívol, un ben notable model. La seva harmonització és molt justa i ben sentida, tant que creiem que hauria de sobressortir una mica més, sense que això fos destorb per sentir bé l'executant.

Discos de sarsueles.—Aquests pertanyen a les sarsueles *La Granvia* de Chueca (discos AE 2783 i 2784), *Gigantes y cabezudos* de Caballero i *Alma de Dios* de Serrano (disc AB 499).

Els executants de la primera són Salud Rodríguez i senyors Sagi-Barba, López Vidal, Villar i chor, i els de la segona el tenor Tino Folgar i chor. Aquest últim és el qui més es distingeix de tots ells; la seva veu és fresca i extremadament dúctil. Es, però, una llàstima que, segurament degut al gènere que conrea, sigui tan propens als amaneraments.

Aquestes impressions ens semblen menys perfectes que les de les obres de les quals acabem de parlar. No obstant, això no srà pas cap obstacle perquè el públic sarsueler, el qual no aprecia pas les filigranes, pugui *recrear-se* sentint aquestes melodies enganxadisses, cantades oi més per algun dels seus divos predilectes.

Lluís M.ª MILLET

INSTITUCIÓ PATXOT

PREMIS MUSICALS

Eusebi Patxot i Llagustera

VI Concurs

Any 1925

(Cinquena i darrera convocatòria)

N'Eusebi Patxot i Llagustera, pianista empordanès, natural de Sant Feliu de Guíxols, morí en aquella ciutat el 12 de juny de 1893, a l'edat de 47 anys.

L'ORFEO CATALÀ de Barcelona, associant-se als desitjos d'En Rafel Patxot i Jubert, el qual amb aquests Premis musicals ha volgut honorar pietosament i escaienta la memòria del seu difunt pare, endreça als compositors catalans el present

CARTELL

Publicat en primera convocatòria en la mateixa data de 1925

PREMI DE 10.000 PESSETES a la millor obra lírica per a l'escena (drama, comèdia, etc.) en tres o més actes, sobre text català tot ell musicat, o sigui amb exclusió de parlat. En igualtat de mèrits musicals, serà preferida l'obra de majors qualitats escènico-literàries. Acompanyarà a cada partitura una reducció per a cant i piano i una còpia del llibret.

Els compositors que concorrin al present Concurs han d'ésser de terres de llengua catalana (Catalunya, Balears, València, Rosselló, etc.), o han de tenir, quan menys, *deu anys* de residència en alguna de les encontrades on es parla la llengua nostra. L'ORFEO CATALÀ podrà exigir dels autors premiats la documentació necessària per a justificar aquesta condició.

Les composicions no hauran d'ésser escrites de mà dels mateixos autors, sinó de copista, procurant en elles la major claredat.

En publicar-se alguna de les composicions premiades, serà obligatori d'estampar en el lloc més escaient, que l'obra ha estat premiada en els *Concursos Eusebi Patxot i Llagustera*, divent així mateix precisar l'any corresponent.

En Rafel Patxot i Jubert es reserva el dret de publicar aquelles composicions premiades que bé li sembli, i retenir del producte de llur venda les despeses de publicació, deixant a benefici dels autors els rendiments successius.

L'ORFEÓ CATALÀ es reserva el dret de fer executar, sempre que vulgui, les composicions premiades, els manuscrits de les quals passaran a formar part del seu Arxiu-Biblioteca i en cap cas no podran sortir-ne. Si l'autor d'alguna de les obres premiades en desitja còpia, l'ORFEÓ CATALÀ la farà treure, essent-ne la despesa a càrrec de l'autor.

La propietat de les obres premiades queda a favor de llurs autors.

És potestatiu del Jurat el deixar d'adjudicar els premis, en tot o en part, per raó del magre valer de les obres presentades.

Les composicions, que hauran d'ésser rigorosament inèdites, s'enviaran a l'ORFEÓ CATALÀ (carrer Alt de Sant Pere, núm. 13) a nom de Joan Salvat, Secretari dels Concursos Eusebi Patxot i Llagustera, i cada una d'elles portarà un lema.

TERME D'ADMISSIÓ: *Fins per tot el dia 30 de juny de 1930.*

El veredict del Jurat es farà públic el dia 1.er de desembre de 1930.

Per a conèixer l'autor premiat quan es publiqui el veredict del Jurat, aquest demanarà l'enviu d'uns quants compassos de la composició premiada, acompanyats del nom i residència del guanyador del premi. L'autor premiat serà degudament convocat a recollir el premi en una data compresa dintre dels tres mesos següents a la publicació del veredict. Els compositors que, en circumstàncies normals i havent estat convocats per tres vegades, no es presentin a recollir els premis dintre els tres mesos assenyalats, s'entendrà que renuncien als drets llurs.

Les obres no premiades es retornaran a llurs autors durant els tres mesos següents a la publicació del veredict, mitjançant la presentació del lema i els sis primers compassos. Les que no es retirin durant el dit terme, l'ORFEÓ CATALÀ es desentén del compromís de guardar-les.

Formen el Jurat els mestres següents:

LLUÍS MILLET (designat per l'ORFEÓ CATALÀ). — AMADEU VIVES (designat per En Rafel Patxot i Jubert). — ANTONI NICOLAU (designat per l'Escola Municipal de Música).

Barcelona, 1.er de desembre de 1929.

JOAQUIM CABOT,
President de l'ORFEÓ CATALÀ

PASQUAL BOADA,
Secretari de l'ORFEÓ CATALÀ

"EL VOL D'UNA CANÇÓ"
CONFERÈNCIA PEL MESTRE FRANCESC PUJOL

Organitzada per la REVISTA MUSICAL CATALANA, va celebrar-se el diumenge, 17 d'octubre, al Palau de la Música Catalana, una conferència que donà el mestre Francesc Pujol, subdirector de l'ORFEO CATALÀ.

El tema d'aquesta conferència, *El vol d'una cançó*, era ben suggestiu. Fou, doncs, una sessió interessantíssima que embadalí tot l'auditori. Sorprengué realment a tothom el fet que entorn d'una sola cançó popular—la molt coneguda que s'anomena *El bon caçador* i també *El caçador i la pastoreta*—transcorreguessin dues hores en una delícia constant, sense que l'atenció de l'oient no defallís mai. Heus ací una prova evident del poder emotiu de la nostra cançó, rica en varietat com en altres pocs països és conegut. Aquesta font inestroncable, quantes i quantes sorpreses ens reserva encara!

No volem desflorar l'interès d'aquesta conferència, ja que serà publicada íntegrament en les pàgines de la nostra REVISTA a fi que la saboregin els subscriptors nostres en el seu doble aspecte literari i musical.

Diguem avui només que, com exemplificació interessantíssima d'ella, l'auditori pogué gaudir d'un bell enfilall de versions d'*El caçador i la pastoreta*, que cantaren admirablement la soprano senyora Andreua Fornells i el baríton senyor Joan Sayós, pulcrament acompanyats per l'excel·lent pianista senyor Joan Gibert-Camins. La primera cançó cantada fou la versió de l'Alió, i les restants, fins a 24, eren procedents de molt diverses localitats de Catalunya i Illes Balears. Les harmonitzacions d'aquestes melodies, molt encertadament realitzades pel mestre Pujol, contribuïren a accentuar el caràcter de cada tonada i en subratllaren admirablement les bel·leses. Tot l'auditori les escoltà amb la més viva complaença i acabada la sessió ovacionà llargament i amb gran entusiasme el mestre Pujol i els seus col·laboradors.

VISITA DE LA "CORAL VALLISOLETANA"

Aquesta interessant agrupació de cantaires de Valladolid, que durant la segona setmana d'octubre prengué part amb gran èxit en les festes celebrades a l'Exposició actual, tingué la gentilesa de visitar l'ORFEO CATALÀ el divendres dia 15, a la nit, la vigília mateixa d'entornar-se'n a llurs cases, i oferí un bell concert als choristes i socis de la nostra entitat.

Per més que la sessió tenia aquest caràcter íntim, la sala del Palau aparegué animadíssima, ocupada per un auditori nombrós, i la improvisada vetllada esdevingué una festa brillant i plena d'atractius.

La "Coral Vallisoletana" fou presentada pel seu president, senyor Miquel de Hoyos, catedràtic de l'Institut de Valladolid, qui saludà l'ORFEO CATALÀ amb frases eloqüentíssimes i afectuoses i explicà amb imatges felicíssimes l'abast de la visita dels cantaires vallisoletans i l'esperit que els animava. El bell discurs del senyor de Hoyos fou rebut amb una llarga ovació. L'ílhustre president de la "Coral Vallisoletana" es veié obligat a presentar-se diverses vegades a l'auditori. Seguidament els cantaires, amb el seu director, senyor Julià García Blanco, Prev., al cap, començaren el concert que comprengué dues parts força extenses. A la primera ens feren escoltar una *Canción de marinero*, de Baldomer Fernández; una cançó popular castellana; *Canciones de cuna castellanas*, de García Blanco; *Canción burgalesa*, del mateix autor; una altra *Canción burgalesa*, d'Antonio José, director de la "Coral de Burgos"; *Ituna*, cant basc, d'Almandoz, i *Akerra ikusi*, de Guridi.

Totes aquestes obres foren cantades per la "Coral Vallisoletana" amb una gran expressió i una força extraordinària de caràcter. Si hom té en compte que només fa quatre anys que el mestre García Blanco treballa amb els seus cantaires, és admirable i sorprenent la disciplina i la cohesió que ha sabut imposar al conjunt. Es fan remarcar, sobretot, en aquest chor les veus masculines, d'un timbre excel·lent, molt agradós i brillant.

Entre les obres executades en aquesta primera part del concert, destacaren les composicions esmentades del director de la "Coral", mossèn García Blanco. Les *Canciones de cuna* i la *burgalesa* que les seguien són obres molt reeixides que palesen en llur escriptura la mà d'un músic expert i ben preparat, artista de bon gust i de fina sensibilitat. La *Canción burgalesa* fou molt ben dita per la solista senyoreta Carme Chamorro, qui escoltà una calorosa ovació.

La segona part del concert fou dedicada particularment a la música polifònica, a la qual el mestre García Blanco ha dedicat, molt oportunament, gran atenció. Les obres de Bach, Gounod, Guerrero, García Blanco, Perosi i Arcadel que la "Coral Vallisoletana" executà, foren aplaudidíssimes. El *Cant espiritual*, de Guerrero, interpretat per les solistes senyoretes Chamorro, Rodríguez i Estremera, fou repetit entre grans ovacions.

Per a acabar la sessió, el director de la "Coral" ens féu conèixer les seves eixèrides *Jotas castellanas*, en la interpretació de les quals realitzaren també excel·lent tasca les solistes senyoretes Chamorro i Estremera. Malgrat de trobar-se indisposada la senyoreta Estremera, ens deixà apreciar prou la qualitat de la seva magnífica veu de contralt.

Els aplaudiments es feien interminables i la "Coral Vallisoletana" els correspongué encara interpretant *La sardana de les monges*, que clogué magníficament aquesta bella cantada.

L'ORFEO CATALÀ, després d'aplaudir amb gran entusiasme i de festejar els simpàtics visitants, els dedicà també una cantada, que hagué d'ésser curta, degut a què era ja molt tard quan la "Coral Vallisoletana" acabà la seva actuació.

El president de l'ORFEO CATALÀ, senyor Joaquim Cabot, adreçà als cantaires castellans una salutació molt sentida i expressiva, que tots els presents aplaudiren

calorosament, i l'ORFEO cantà tres de les nostres cançons populars: *Els fadrins de Sant Boi*, de Pérez Moya; *Cançó de bressol* i *El fill de don Gallardó*, de Sancho Marraco i, per acabar, el *Credo* de la *Missa Papa Marcel*, de Palestrina.

L'actuació del nostre ORFEO fou celebrada amb demostracions del més franc entusiasme.

En retirar-se la "Coral Vallisoletana" del local de l'ORFEO CATALÀ, els cantaires i acompanyants, el director del cor, senyor Julià García Blanco, el subdirector, senyor Marciano Asensio, i el president de l'entitat, senyor Miquel de Hoyos, ressonà una gran ovació que durà llarga estona.

L'ORFEO CATALÀ guardarà un grat record d'aquesta visita i, en felicitar els intel·ligents cantaires de Valladolid, espera que el llaç d'amistat establert des d'ara mantindrà més vives les relacions artístiques entre les dues entitats a les quals guia un mateix ideal en pro de la cultura del poble i en l'enaltiment de llur música popular.

L'èxit assolit a Barcelona farà perseverar, sens dubte, els nostres novells amics en la noble i profitosa tasca que ens ha revelat de manera tan brillant aquests dies.

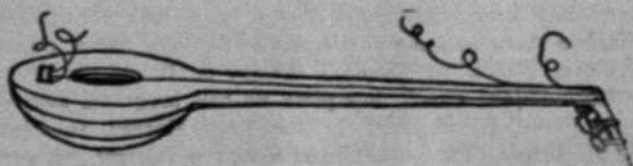
MUSEU DE LA MÚSICA

DONATIU DEL MESTRE CHAVARRI

L'ORFEO CATALÀ acaba de rebre del mestre Eduard L. Chavarri, per a figurar a les vitrines del naixent Museu de la Música, un volum relligat amb molt de luxe que conté trenta Sonates i una *Pastorela*, per a clavicèmbal, originals del mestre valencià Vicens Rodríguez, del segle XVIII. Les composicions aquestes són escrites a mà amb gran pulcritud i la seva portada, molt curiosa, diu així: *Libro de tocatas para cimbalo repartidas por todos los puntos de un diapason, con la advertencia, que por todas las teclas blancas estan por tercera menor, y tercera mayor a excepcion de las negras, que por lo desafinado de los Términos, no estan mas, que por el que menos disuena. Compuesto por M. Visente Rodriguez presbitero, Organista Principal de la Metropolitana Yglesia de Valencia. Año 1744.*

Aquesta preada donació és d'extraordinari valor històric, puix ja sabem quan reduïdíssim és el nombre d'obres instrumentals d'aquella època, originals de músics de la terra, que poden consultar-se en les nostres biblioteques.

No cal dir com agraïx l'ORFEO CATALÀ el delicat obsequi del mestre Chavarri, i des d'aquestes pàgines endrecem a l'estimat amic i col·laborador nostre el més pregon reconeixement.

Moviment musical

PARIS

La vida musical a la capital francesa, ha reprès tota la seva activitat, després de l'estiu. En realitat l'Opera no deixa d'actuar, ni durant els mesos més calorosos de l'any. Però sembla més bé que s'obri perquè la visiten els estrangers, que no per fer fruit de l'art, car els programes no són, generalment, massa interessants.

En canvi, una vegada comença la tardor, sembla que tots els artistes mundials es posin d'acord per arribar junts a París. Així ens trobem amb quatre o cinc concerts interessants diaris i la feina és per als crítics de poder assistir una mica a cada un d'ells i de parlar-ne poc, car no sentint més que una part o mitja dels programes no es poden aventurar a fer-ne una crítica detallada.

El centenari de *Guillem Tell*, de Rossini, a l'Opera, va celebrar-se amb tot esplendor. M. Ruhlmann, amb un posat molt rígid, esperà la immobilitat del públic i que totes les portes fossin tancades per donar la senyal de començar el cant descriptiu del violoncel, amb un recolliment que hauríem preferit més misteriós.

No hem de jutjar *Guillem Tell* amb un criteri modern. Malgrat que el text, en la seva època, va qualificar-se de model.

Els creadors, dotats d'una veu forta, i el "do" de pit de Duprez, varen emportar-se'n el públic. Però aquests artistes que excel·leixen en el repertori modern, no semblen prou preparats per al repertori antic. M. Journet és un *Guillem* de força i fa honor al seu nom. M. Thil, amb l'encant natural de la seva veu timbrada, va atrevir-se sense por a l'*Asile héréditaire*, ben perillós. Podríem anomenar-los un per un: Vergnes, Narçon, Mlle. Boujon, Tessandre, etc. Tots hi posaren la més bona voluntat.

Niddy Impekoven, la cèlebre dansarina alemanya, va obtenir un remarcable èxit. Ha conquistat el públic parisenc per la seva gràcia, intel·ligència i musicalitat en les seves interpretacions.

Nyota-Inyoka, igualment dansarina de talent, ens ha donat una audició de danses de l'Índia i l'Egipte, antigues i modernes, aconseguint un xardorós èxit.

Walter Rummel, el cèlebre pianista, es va fer sentir en una programa que omplien Bach, Beethoven, Liszt i Chopin.

La pianista Anna Kremer, amb En Lazare Lévy, molt encertats en el *Concerto* de Bach, *Variacions sobre un tema de Beethoven* de Saint-Saëns, *Sonatina* de Benda, *Sonata* de Myslibeet, *Balada* de Chopin i *Islamey* de Balakirew.

Germaine Rinaud, jove artista, interpretà un bell programa amb obres de Bach, Chopin, Brahms, Fauré, Hillemacher, G. Hue, Léon Moreau, G. Pierné.

Janins Weill, abans d'empendre el seu viatge a l'Orient, va executar un programa eclèctic.

La sala dels Camps Eliseus oferí un aspecte de gran gala; un sol artista apareixia a l'escena, cosa molt difícil per a omplir un teatre tan gran com aquell, si el nom de l'artista no fos Rachmaninoff, pianista i compositor de vàlua. Obtingué, no cal dir-ho, un sorollós èxit i va afegir encara al programa moltes obres més.

Clotilde i Alexandre Sahkaroff varien donar dos recitals amb l'Orquestra Pasdeloup, dirigida per Inghelbrecht.

Un festival Honneger-Milhaud ha tingut efecte amb el concurs de Mme. Vaurabourg i Mr. Georges Petit. S'executaren: *Le chant de Nigamon, Pacific, L'impératrice aux Rochers, Concertine*, per a piano i orquestra; *Rugby*, sis cançons populars hebraïques, *La création du monde* i *Saudades do Brasil*, dirigides per Milhaud.

Tito Schipa va donar-nos un programa una mica lleuger. Per a uns concerts de gran Sala Pleyel i un cantant de la fama de Schipa hauriem preferit un programa d'empenta. I Frederic Longàs, per què no escollí obres adequades a un pianista complet com és ell? Esperem sentir-lo dintre pocs dies, en recital, tot sol, per a veure si obtenim la compensació.

Deyse Molié, abans de sortir cap el Canadà, on està contractada a la Filadèlfia Orquestra, sota la direcció de Stokowsky, va fer-nos sentir un interessant programa.

Un altre Festival Wagner s'ha donat al Colonne, on s'han repetit fragments de *Lohengrin, Tristan i Isolda, Sigfrid, Mestres cantaires, El capvespre dels déus* i *Les Walkiries*, sota la direcció de Fierné. Aquest mateix director va tenir gran encert en la composició del darrer programa. Va satisfer verament el gust del públic escollit i el del públic podríem dir poble. Era tot dedicat als italians: Pergolese, Pizzetti, Rossini, Casella, Coppola, Respighi, Davico.

La presència de Conxita Supervia va donar al referit concert un atractiu excepcional. En la pura virtuositat de la *Cenerentola*, com en la musicalitat profunda i concentrada de Davico i la melodia de Pizzetti, va triomfar plenament.

M. D'ALBERT

SUISSA

La temporada musical ha debutat magníficament en tota la Suïssa. Durant el mes de setembre alguns artistes de reputació mundial s'han fet ja sentir en les principals ciutats, deixant-hi un record inesborrable. A Ginebra s'han donat dos grans concerts simfònics per la famosa orquestra de Dresde, sota la direcció de Fritz Busch, un mestre de gran vàlua, amb el concurs del violinista Adolf Busch. Les interpretacions de Weber, Mozart, Bach, Beethoven, Schubert i Strauss per aquests admirables artistes causaren un incomparable plaer.

Al Gran Teatre es donaren, tot seguit, dues inoblidables representacions d'*Hélène l'Egyptienne*, música de R. Strauss, i els *Mestres cantaires de Nuremberg*, de R. Wagner, per l'orquestra de l'Opera de Dresde, dirigida per l'esmentat mestre Fritz Busch. Els principals intèrprets eren de l'Opera de Berlín, de l'Opera de Dresde i del Teatre de Bayreuth. Foren unes vetllades d'art molt belles.

André Marchal, el distingit organista de Saint Germain des Près, de París, va donar-nos un recital del més viu interès a la sala del Conservatori de Ginebra. Interpretà d'una manera excel·lent composicions de Cabezón, Daquin, Bach, Franck i Vierne i aconseguí un èxit molt assenyalat.

Johann Strauss i la seva orquestra ha visitat Ginebra i Lausana. El seu programa, compost gairebé només de valsos vienesos, enamorà milers de persones que festejaren extraordinàriament els destres professors de Viena.

Tito Schipa donà un recital al Victòria Hall i tingué la sort d'atraure tots els aficionats del "bel canto". Aquest tenor posseeix una veu encisadora, una seguretat i una facilitat d'emissió sorprenent. Malgrat la remarcable tècnica vocal del referit artista, les seves interpretacions esdevenen al final monòtones, car hi falta l'emoció. El pianista F. Longàs fou un acompanyant perfecte. Com a solista ens agradà força en les obres de Schumann, Liadow i, d'una manera especial, en la interpretació plena d'art de les obres d'Albéniz i d'ell mateix. Molt rarament tenim ocasió d'escoltar, ací, la nostra música tan delitosament executada. Em plau, doncs, remarcar la fina musicalitat del gran pianista Longàs, qui ha sabut traduir tan bé la poesia, la delicadesa i el color que caracteritza la música aquella.

Els concerts d'abonament de l'Orquestra Romand, sota la direcció d'Ernest Ansermet, han estat represos de manera brillant. Tindré ocasió de parlar d'ells pròximament.

A Lausana, el Quartet Busch donà un concert memorable que fou escoltat per nombrosos auditors en un profund recolliment.

El joveníssim Miquel Candela ha vingut a fer-se oir al Capitole. Aquest violinista, la musicalitat del qual iguala la virtuositat seva, va saber comunicar al seu auditori una real emoció. Assolí un èxit grandíssim interpretant un *Concerto* de Vivaldi, una *Romança* de Beethoven i el *Concerto en si menor* de Saint-Saëns.

Hem tingut a Lausana una vera desfilada de pianistes: Backhaus, d'Albert, P. Loyonnet, Edwin Fischer, Stierlin-Vallon, Juliette de Crousaz. Tots aquests notabilíssims artistes han estat extraordinàriament aplaudits. S'anuncia ara un concert Calsals per als primers de desembre. Heus ací un esdeveniment feliç que és esperat amb impaciència per tots els músics. Jo en conec que vindran des de Basilea, Neuchatel i Friburg per admirar de nou el nostre cèlebre compatriota, el qual es farà sentir igualment a Ginebra.

LUÏSA BOSCH I PÀGES

Lausana, novembre 1929.

BARCELONA

PALAU DE LA MÚSICA CATALANA: ASSOCIACIÓ DE MÚSICA "DA CAMERA".

— Els concerts inaugurals de curs d'aquesta Associació, encomanats a la prestigiosa Orquestra Filharmònica, de Madrid, que dirigeix des de sa fundació el mestre B. Pérez Casas, han constituït un bon èxit per als professors madrilenys que anys enrera havien ja deixat al mateix Palau una impressió excel·lent.

L'Orquestra Filharmònica pogué manifestar de bell nou la seva magnificència sonora, molt ben pastada, i la cohesió del seu conjunt en les produccions modernes dels russos Mussorgsky (preludi de *La Kovantxina*), Stravinsky (escenes burlesques de *Petrushka*) i Borodin (danses del *Príncep Igor*) i excel·lí igualment en l'*Alborada del graciós*, de Ravel, d'una orquestració ben original, i en el preludi de *Tristany* i *Mori d'Isolda*, pàgines corprenedores que hom admira sempre.

En canvi, no ens semblaren enguany tan perfectes les interpretacions de les obres clàssiques de Mozart (*Simfonia concertant*) i de Beethoven (*Simfonia Pastoral*), com tampoc reeixí del tot l'orquestra en la "suite" de R. Strauss, *El burgès gentilhome*, que es donà en substitució de l'obra d'Halffter, abans anunciada.

L'única novetat en aquests dos concerts de la "Camera" ha residit en la producció d'Oscar Esplà, *Nochebuena del diablo*. Es tracta d'una cantata escènica inspirada en una llegenda popular infantil. La versió de concert que ens féu conèixer el mestre Pérez Casas, amb la seva orquestra, consta de quatre escenes, en la segona de les quals intervé una veu d'àngel que fou encomanada a la senyoreta Pilar Ruffi. L'obra d'Esplà, compositor alacantí molt considerat dintre i fora d'Espanya, per bé que un xic allargassada en alguns indrets i poc unida en la variada successió de motius, s'escoltà amb gust i s'aplaudí al final amb manifest entusiasme. Els temes populars o dintre l'estil de franca ingenuïtat que l'assumpte demanava, abunden en el transcurs de l'obra i els realça una orquestració ben entesa que embolcalla els temes aquells i els dona encara més vida i color. La composició, doncs, entreté més pel detall que per la intimitat expressiva i la robustesa arquitectural. El senyor Esplà, dt totes maneres, es revela en ella compositor de raça, del qual, amb especial interès, esperem conèixer obres de la seva darrera època.

L'execució de la *Nochebuena del diablo* fou del tot excel·lent, col·laborant amb el mateix encert l'Orquestra Filharmònica i la soprano senyoreta Ruffi.

Caldrà afegir, encara, l'èxit assolit pels solistes senyors Martínez (violí) i Iglesias (viola), en la *Simfonia concertant* de Mozart, senyor Castrillo (piano) en les escenes burlesques de *Petrouchka*, i senyor Quintana (fagot) en la composició ja esmentada de Ravel.

Els notabilíssims professors madrilenys, i al seu front el mestre Pérez Casas, foren acomiadats en acabar el segon concert amb una ovació plena de cordialitat.—S.

ASSOCIACIÓ OBRERA DE CONCERTS: *Concepció Callao - Blai Net*. — La tercera sessió del present curs de l'Associació Obrera de Concerts anà a càrrec de la cantatriu Na Concepció Callao i del pianista Blai Net. La ben coneguda i ben aplaudida *liederista* cantà pàgines d'Arné, Weckerlin, Brahms, Schubert, Fauré, Gretschaninof i Mozart i dedicà la darrera part del programa als nostres músics. Interpretà, doncs, cançons d'Apeles Mestres, de Morera, Millet, Lamote de Grignon, Pahissa, Toldrà, Marqués, Pujol, Cumellas Ribó i Zamacois. Concepció Callao palesà un cop més que posseeix una bonica veu i un bell estil. I cal agrair-li el fet de no oblidar, en sos programes, les cançons dels nostres músics.

Blai Net acompanyà amb exquisida cura i tocà, oi més, produccions de Beethoven, Schumann, Granados i Liszt. Tothom fou ben sensible a les fineses, a les delicadeses del ben notable executant i tothom l'aplaudí força, com també a la senyoreta Callao.

Un consell ens atrevirem a donar ara al senyor Blai Net, per la labor del qual — ho farem constar amb gust — havem sentit sempre, certament, un viu respecte: i és que, en emprar les fineses a les quals ens ha semblat sempre aficionat, no hauria d'oblidar que hi ha, sovint, més matisos, per exemple, a les parts obscures d'un paisatge, que a les parts lluminoses. I el mateix passa en el món de l'art dels sons... Ara bé: en fer fineses, Blai Net esborra els termes, prescindeix de la perspectiva, i

crea, únicament, un ben dolç remoreig... Però amb això, certament, no n'hi ha pas prou... Cal matisos i cal termes. No tots els elements amb els quals ha estat feta una composició musical apareixen, en fi, en el mateix pla.

I que ens perdoni el senyor Blai Net la nostra franquesa. Però el considerem un dels nostres més notables executants i voldríem que no tingués cap defecte. D'aquí la nostra sincera observació.

Concepció Callao i Blai Net foren — ho repetirem — justament i xardorosament aplaudits. — X.

EMILI SAUER. — El mestre Sauer ha tornat a visitar-nos. El diumenge dia 24 de novembre donà, al Palau, el seu primer concert del present curs. I tocà produccions de Schumann, Schubert, Mendelssohn, Chopin, Sauer i Liszt. Sauer no tingué, ens semblà, durant la sessió que ens ocupa, el que se'n diu un bon dia. Tocà, per exemple, la *Sonata*, op. 11, de Schumann, sense relleu, sense plasticitat. Tot aparegué gris, un xic mort. El *Scherzo* del *Somni d'una nit d'estiu*, de Mendelssohn, fou executat, en canvi, amb bella precisió, amb admirable agilitat. I en interpretar el *Nocturn* i el *Vals* de Chopin, Sauer lluí un cop més el seu so dolcíssim i el seu estil subtil i sempre intel·ligent. Estil deliciosament senzill, allunyat del món dels trucs i de les exageracions a-espirituals... Tocà, afegirem ara, la *Barcarola* del mateix conegut autor dels *Estudis* i de les *Balades*, un xic de pressa i fins, a voltes, amb tècnica poc pura... Sauer, evidentment, semblava cansat...

El mestre hamburguès executà, en fi, amb la seva perfecció habitual, el *Somni d'amor*, de Liszt. Oh, la bella agilitat!

I farem constar que no totes les produccions que figuraven a la darrera part del programa d'Emili Sauer eren valuoses.

Esperem ara el segon concert del gran mestre hamburguès. Car, en tractar-se d'En Sauer, del mestre Sauer, hom escolta sempre amb interès... fins quan el gran artista apareix cansat, fins quan té un mal dia...

Sauer, ja no cal dir-ho, fou ovacionat. — X.

ATENEU BARCELONÈS: ALFRED WYLD. — Fou interessant la sessió consagrada al músic americà Alfred Wyld. El dit artista executà un enfilall de produccions seves, algunes de les quals eren innegablement interessants. L'estil del mestre Wyld ens semblà, però — ho direm ben francament — poc personal. El músic americà practica, en efecte, diversos estils, des del folklòric fins l'impressionista passant pels mestres romàntics i fins per l'andalusisme. Tot plegat resulta, doncs, potser massa aparentment eclèctic. Ens agradà, pel seu curiós humorisme, l'obra intitulada *Parleu al porter*. Es tracta, naturalment, d'una fina *boutade*. Ens agradaren també les belles danses de Guatemala, que Wyld tocà i comentà amb traça. Són ben curioses de ritme.

La sempre aplaudida cantatriu Concepció Badia col·laborà a la sessió que comentem i cantà de manera perfecta algunes interessants cançons del mestre Wyld.

I ambdós artistes foren ben acollits, festejadíssims.

Afegirem ara que el mestre Wyld esmaltà el seu programa amb aguts comentaris. — X.

SALA MOZART: EMILI PUJOL. MATILDE CUERVAS. — Emili Pujol executà, en son recital del 22 de novembre, a la Sala Mozart, pàgines interessants de Lluís Milan,

F. Corbetta, R. de Visée, Bach - Tàrrega, Sors, P. de San Sebastian, Tàrrega i Villa-Lobos. Tocà, per damunt de tot, de manera perfecta, les obres modernes del P. San Sebastian, de Villa-Lobos, d'Agusti Grau, etc. El ben conegut guitarrista és ben sensible, es diria, a la modernitat. Ritmà, però, amb traça, intelligentment, l'obra de Bach i interpretà de manera exquisida, per exemple, certa producció de R. de Visée.

Cal fer constar un cop més que Emili Pujol és un artista exquisit, pulcríssim. Hom l'aplaudeix sempre amb gust. I, sentint-lo, és fàcil comprendre els seus èxits aquí, entre nosaltres, i fora d'aquí.

I farem també constar que Emili Pujol fou aplaudidíssim.

En col·laborar amb Emili Pujol en les transcripcions per a dues guitarres d'obres de Granados, Bizet, Albéniz, A. Broqua i Morera, Matilde Cuervas palesà que és també una excel·lent guitarrista. I fou també ben aplaudida. — X.

CONFERÈNCIA D'EN JOSEP SUBIRÀ. — Invitat per l'Institut del Teatre Nacional (Diputació Provincial de Barcelona) el nostre estimat amic i distingit col·laborador En Josep Subirà donà, el dia 18 del passat novembre, a la Sala Mozart, una important conferència entorn de *La participació musical en l'antic teatre espanyol*. L'autor de *La tonadilla escènica* (extens estudi que honora a Josep Subirà i a la nostra musicologia) era indicadíssim per a parlar del tema susdit. I la seva conferència, el seu treball fou certament ben suggestiu i rublert de dades poc conegudes o ja oblidades. Subirà parlà dels *Misteris*, dels *Villancicos*, dels *Cuadros de empezar*, etc., fins arribar a la *Tonadilla escènica*, que ell coneix innegablement com ningú. Subirà s'ocupà també del valor estètic de les *èglogues* d'Encina, del teatre calderonià (representat per òperes, sarsueles i comèdies amb música) i dels seus antecedents, de les seves conseqüències. I parlant del segle XVIII, s'ocupà de la restauració de la sarsuela i de l'acció, plena d'eficàcia, de Ramon de la Cruz i dels seus col·laboradors musicals. I dissertà entorn del desenrotllament de la tonadilla escènica i dels sainets, *melòlegs*, *escenes mudes*, etc.

Subirà s'aturà a parlar, amb preferent simpatia, de dos músics catalans, avui una mica oblidats: Mison i Esteve, que triomfaren com ningú. I volem traduir el que digué, el nostre amic, en ocupar-se dels dos músics esmentats.

"Com resum del que queda expressat — digué, doncs, Josep Subirà — podem afirmar que a la segona meitat del segle divuitè, la música teatral espanyola assolí un desenrotllament inusitat i fou gran la varietat dels gèneres conreats i molts els compositors que es dedicaven a la música de la qual parlem. De les diverses manifestacions teatrals, aleshores ben vives, cap no obtingué l'èxit franc de la tonadilla escènica, gran ja des dels seus primers anys, quan tenia una acció més aviat reduïda, mentre que a les altes esferes, després d'haver expulsat Farinelli, no es preocupaven de la música en general i de la italiana potser encara menys que de l'espanyola; però empetitida quan, després d'un esplendorós apogeu, fou víctima de la influència de l'òpera italiana, car si bé és cert que guanyà en extensió considerablement, perdé ensems el seu esperit musical iber i la seva essència folklòrica nacionalista, per tal d'ésser fidel i servil imitadora de l'òpera italiana.

Tres foren els músics que contribuïren al triomf de la tonadilla escènica: Lluís Mison, Pau Esteve i Blas de Laserna. Mison era considerat tradicionalment com creador del gènere, al qual es dedicà pocs anys abans de la seva mort, produint, amb

tot, unes dues centes *tonadillas*. Esteve fou encara més fecund car, durant molts anys, es consagrà completament a la tonadilla com compositor oficial dels teatres de Madrid, després d'haver provat suficientment la seva capacitat quan Mison vivia encara. Un i altre foren mestres en conrear l'esmentat gènere teatral quan el dit gènere no s'havia encara deixat emportar pel corrent italianista, cosa que succeí més tard amb Laserna, l'artista navarrès la carrera del qual, ben llarga, va permetre-li assolir les diverses fases de la tonadilla i presenciar la seva ruïna inevitable, a la qual ell mateix va contribuir, per tal d'imitar una moda estrangera que en les seves obres apareix talment com una cosa postissa i de tan escàs interès com novetat. A Catalunya li cap la satisfacció d'haver col·laborat en el foment i esplendor d'aquest gènere musical eminentment madrileny, car a Catalunya nasqueren Mison i Esteve que han estat, respectivament, el Lope de Vega i el Calderon de la Barca de la tonadilla escènica, segons frase de Catarelo i Mori. Alabat Mison com insigne músic pels seus contemporanis i singularment pel poeta Iriarte, i aplaudit Esteve com mestre de capella del Duc d'Osuna abans d'ésser compositor adscrit oficialment als teatres de Madrid.

Ve pesant damunt d'ells un oblit injust i tots havem de lluitar per tal d'assolir una rehabilitació d'aquests dos altíssims valors. No ens ha de sorprendre, amb tot, aquesta participació catalana dins del teatre castellà car Catalunya, des de l'antigor, apareix com un viver de músics i musicòlegs, començant per aquell monjo anomenat Oliva, del monestir de Ripoll, en el segle onzè. L'escolania montserratina ha donat personalitats prestigioses a tot el terror hispànic, entre les quals destaca el P. Antoni Soler. Brudieu, els Flecha i els Vila aconseguiren una anomenada internacional ben merescuda, com també l'organista Cabanilles i l'operista Terradellas. A la primera meitat del segle dinovè assoliren grans èxits més enllà de la frontera un Sors i un Andreu; i, en començar l'actual, varen fer el mateix Albéniz i Granados. El moviment coral iniciat per Clavé ha tingut creadors i interpretadors que es poden comparar, dit sigui sense hipèrbole, amb els millors del món, dins d'aquella mena de literatura musical. En el camp de la investigació històrica ens trobem amb Saldoni i amb Pedrell. Aquesta curta enumeració, limitada a compositors, interpretadors i musicòlegs que han deixat d'existir, no conté sinó alguns noms entre els molts dignes de figurar aquí dignament. Als susdits noms han d'afegir-s'hi, per dret propi, els de Lluís Mison i Pau Esteve. Car, en veritat, és absolutament impossible oblidar o menysprear ambdues il·lustres personalitats quan es parla de la participació musical en l'antic teatre espanyol, ja que així l'un com l'altre han honorat l'art musical i la terra catalana, on els dos havien nascut, mentre empraven llurs excel·lents aptituds i llur habilitat tècnica a la vila madrilenya de *l'oso y el madroño*, on Mison va cloure els ulls per a sempre i on Esteve es jubilà, vell i xacrós, després d'haver estat, ambdós, durant llarg temps, fidelíssims servents d'Apol·lo, d'Orfeo i d'Euterpe."

La conferència del senyor Subirà fou il·lustrada amb interessants exemples musicals. El propi conferenciant executà al piano pàgines d'Hidalgo (d'una òpera de Calderon) i altres tretes d'una tonadilla d'Esteve, d'un sàinet i una tonadilla de Mison, l'obertura i un *adagio* del molòleg *Guzmán el Bueno*, amb lletra i música d'Iriarte, etc. Totes les obres esmentades han estat tretes dels arxius pel propi conferenciant el qual ha fet també les transcripcions per a piano.

La conferència del senyor Subirà fou aplaudidíssima. — X.

Aprofitant l'estada a Barcelona del nostre amic, interessat sempre per la cultura catalana, va organitzar-se una altra sessió musical a la sala d'actes de l'Acadèmia Marshall, on el senyor Subirà dissertà durant una hora sobre l'origen, sentit i evolució de la *tonadilla* dintre la música espanyola de passades centúries. El conferenciant il·lustrà la seva dissertació interpretant al piano fragments de nombroses *tonadillas* firmades per Mison, Aranaz, Castell, Galvan, Palomino, Esteve, Laserna, Manuel García i Moral, que el mateix Subirà ha transcrit dels manuscrits originals i que figuraran amb molts altres en el tercer volum de la seva obra *La tonadilla escénica*. Seguint el més estricte pla cronològic, va poder mostrar l'evolució d'aquest gènere teatral, des de la seva forma primitiva, petita en dimensions i netament nacional, fins la seva fase decadent, ampulosa i imbuïda d'italianisme.

Varen congregar-se en aquesta molt important sessió artística els crítics musicals barcelonins, alguns dels més notables compositors i altres personalitats il·lustres.

El senyor Subirà escoltà sovint molts aplaudiments, i les seves dissertacions, plenes de sana i copiosa erudició, merescueren de l'il·lustrat auditori enhorabones ben efusives.

Sabem que la Diputació de Barcelona editarà, en la col·lecció monogràfica de l'Institut del Teatre Nacional, la conferència llegida pel notabilíssim musicòleg senyor Subirà a la Sala Mozart.

EXPOSICIÓ INTERNACIONAL: CONCERTS SUECS.—Conjuntament amb els concerts americans, dels quals donàrem compte el mes passat, van celebrar-se al Palau de Projectes tres concerts ben interessants de música sueca, comptant amb el valuós concurs del director d'orquestra Adolf Wiklund, mestre de la Reial Capella sueca; la soprano senyora Gertrud Palson-Wettergren i el baríton Einar Larson, de l'Òpera Reial d'Estocolm, i el cor d'homes "Orfei Drängar", dirigit pel Dr. Hugo Alfvén. L'orquestra utilitzada en els dos concerts simfònics, efectuats els dies 7 i 10 d'octubre, era constituïda en la seva major part per elements de la que funcionà en els concerts americans i alguns del Teatre del Liceu.

El primer concert simfònic fou dirigit pel mestre Wiklund, qui és un músic excel·lent, molt hàbil director d'orquestra i notabilíssim compositor, també, com ho demostrà el seu poema simfònic *Nit d'estiu i albada*, producció molt distingida i expressiva ben colorida en l'orquestra, que merescué sincers aplaudiments. Una altra obra perfectament construïda, amarada de sentiment, curiosa en els seus contrastos i amb un alè juvenívol que es fa estimar tot seguit, és la *Simfonia en do diesi menor* (a la memòria d'August Strinberg) de Ture Rangström, fecund compositor suec nascut en 1884, simfonia que començà el concert. En el mateix programa figuraven encara l'obertura *Espanya* d'Olallo Morales, una balada d'August Söderman i unes cançons de Wilhelm Stenhammar i de Wilhelm Peterson-Berger, cantades respectivament pels solistes senyora Palson-Wettergren i senyor Larson, les facultats dels quals i el seu art fortament expressiu causaren a l'auditori una impressió molt bella. Olallo Morales, per bé que nascut a Almeria, de mare sueca, va fer els seus estudis musicals al Conservatori Reial d'Estocolm, on actualment és professor. La seva obertura, brillantment instrumentada, es dol bon xic de la preocupació en voler prestar-li caràcter i color espanyols, cosa que l'autor no aconsegueix pas en absolut. Les peces

restants, ja esmentades, oferiren un major atractiu. S'hi acusa un estil més personal, però la participació del cantant solista, sobretot, les feia saborosament suggestives.

El senyor concert, encomanat a l'Orfeï Drönger, i el tercer, amb la cooperació de l'orquestra, va dirigir-los el mestre Alfven. L'Orfeó suec, constituït per homes sols, deixà una bona impressió. Les veus, potents i bellament timbrades, donen al conjunt d'aquest chor una fermesa ben lloable. El programa no era d'un interès extraordinari. Es distingiren, no obstant, pel seu major caràcter, les composicions d'Heyar, Olsson, Akerberg, Alfven i Törnudd. Varen plaure força també les cançons de Bellman, així com el bonic poema de Söderman, *Una boda en el camp*, amarat de sava popular.

Al darrer concert el Dr. Hug Alfven, "director musices" de la Universitat d'Upsala, va imposar-se com a músic expert, coneixedor de la tècnica i respectuós amb la tradició dels bons mestres. La seva *Simfonia* núm. 3 s'escoltà agraçosament i s'estimaren d'una manera especial els dos primers temps, que ofereixen un aspecte més personal. També és digne de lloança el poema del mateix autor, *El jove senyor Sten Sture*, per a bariton, chor i orquestra. El senyor Larson traduí molt bé el sentiment dramàtic de l'obra i el secundà perfectament el chor.

Cantades excel·lentment per la senyora Palson-Wettergran, tinguérem el goig d'escoltar dues boniques cançons populars d'Oskar Lindberg, que foren precedides d'una espècie de lamentació original de Kurt Atterberg, que el públic rebé més fredament.

El concert acabà amb la rapsòdia sueca *La festa de Sant Joan*, composta pel referit mestre senyor Alfven. El caràcter descriptiu de l'obra, on es barregen joioses tonades de dansa amb algun tema popular, manté ben viu l'interès de l'auditori. Deixà, doncs una impressió molt agradívola i el seu autor rebé al final una ovació plena de simpatia.

Direm, per acabar, que la producció musical sueca que hem conegut en aquests tres concerts no ens ha revelat cap forta personalitat. La característica nacional no s'hi troba tampoc gaire acusada. És una música, això sí, ben composta i seriosa on es descobreix la influència que sobre llurs autors, en general, ha exercit la producció post-romàntica alemanya. — S.

CONFERÈNCIA DEL MESTRE CHAVARRI. — Amb motiu de les festes populars que es celebraren a l'Exposició durant la Setmana Valenciana, el reputat mestre Eduard L. Chavarri donà al Palau de Projeccions una molt interessant conversa sobre la dansa popular valenciana, comptant amb la preada col·laboració de la distingida cantatriu Na Carme Andújar i dues parelles infantils de dansaires.

El distingit concurs, que animà força la sala, escoltà sumament agraçat la conferència, en la qual el mestre Chavarri demostrà els seus coneixements folklòrics. Desenvolupà el tema amb molta poesia i eloqüència, malgrat no haver pogut emprar la llengua que li és familiar.

Després de donar una idea general del sentit de la dansa, es referí particularment a la de la seva regió. En ella s'hi ajunten, ultra el ritme, essencial en tota dansa, el cant i el color amb la més brillant fantasia. No s'ha de pendre en el sentit de tipisme perquè és una cosa viva, que exterioritza l'emoció i arriba a la més fina estilització. Certament, que l'ambient del paisatge, amb el sol radiant i l'exuberància

de les seves flors, omple d'alegria la manifestació aquella del poble valencià, plena de solidaritat i de germanor, en mig de la qual s'uneixen els cors.

Els instruments característics que acompanyen aquestes danses, són la dolçaina i el tabalet, amb els quals s'ajunten sovint la guitarra i la handúrria.

El senyor Chavarri féu un elogi molt entusiasta de la dolçaina, l'oboè camperol, que pot anomenar-se l'instrument mediterrani, ja que en formes més o menys variades és usat en totes les costes del nostre mar, des del Marroc fins a Grècia.

L'il·lustre conferenciant explicà com és innegable la influència àrabe en les cançons i danses de València per la llarga comunitat establerta entre la raça morisca i la ibèrica. Així, l'esperit aràbic persistí allí, malgrat l'expulsió decretada dels moriscos. L'origen de la música seva es declara, en moltes cançons de la regió valenciana, pels ornaments i cadències que enriqueixen les tonades.

Així mateix, en la presentació de la dansa que és, com ja s'ha dit abans, una orgia de color lluminós i harmònic, la tradició musulmana hi és continuada per la fantasia del vestit. No ho veiem, també, dins un aspecte diferent, en la riquesa colorida de la rajola valenciana?

La dansa a València ofereix variats aspectes i caràcters: hi ha la dansa representativa d'una acció determinada; hi ha la dansa essencialment camperola; hi ha la cerimoniosa, i fins podria dir-se la religiosa. Però en totes elles l'instint del color vibra sempre radiant, com un instrument. En mig de l'emoció més pura, l'esperit de germanor encomana a tots la joia més franca. Com deia el gran artista Rusiñol, parlant dels pintors valencians, també la música i la dansa d'aquella terra pot considerar-se, en el més alt grau, la poesia del color.

Per a donar una mostra de les cançons que acompanyen allí la dansa, la senyora Andújar ens féu oir tres cançons d'extrema bellesa. La segona consistí en unes "folies" de muntanya, que el senyor Chavarri va descriure amb suggestiva parla. La darrera fou ja una estilització de la cançó morisca, plena d'encís.

La interpretació d'aquestes cançons valgueren llargs aplaudiments a la notable cantatriu senyora Carme Andújar, esposa del conferenciant, la qual uneix a la seva veu cristallina un sentiment artístic del gust més depurat.

La conferència terminà amb un aïrós ballet que interpretaren dues parelles d'infants magníficament abillades.

En realitat, la dansa valenciana, com també la popular catalana, estan exemptes de l'instint sensual que predomina en tantes danses exòtiques que, malauradament, veiem introduir-se en els nostres costums.

El mestre Chavarri fou extraordinàriament aplaudit en finalitzar la seva amena i instructiva dissertació que, per bé que durà una hora de pas, a tothom semblà massa curta.

Podem avançar als nostres lectors que l'il·lustrat musicòleg valencià, col·laborador d'aquesta REVISTA, ens ha ofert les quartilles de la seva conferència que publicarem amb gust en un dels propers números, tan prompte hagi aparegut l'original que tenim en cartera.

BANDA MUNICIPAL DE BARCELONA. — Per a oferir als compositors americans, que tant festejats han estat en els darrers festivals celebrats a l'esmentada Exposició, una mostra de la producció nostra, el mestre Lamote, comptant amb la seva banda

i amb el valuós concurs de l'eminent pianista portuguès senyor Vianna da Motta, i la distingida cantatriu barcelonina senyoreta Carme Gombau, dirigí un concert d'extraordinari relleu, celebrat al Palau de Projeccions, en el qual s'interpretaren les transcripcions per a banda, que sovint hem tingut ocasió ja d'elogiar, de la tanda *Ibèria* d'Albéniz, fetes pel mateix mestre Lamote, i encara la de la celebrada producció de Manuel de Falla *Nits en els jardins d'Espanya*, on mostrà el pianista Vianna de Motta el seu art excel·lent i el domini que ha assolit en el conreu del piano. Fou una bella manifestació que entusiasma tot l'auditori.

La Banda Municipal executà sola, encara, la suggestiva *Andalusia* de Lamote de Grignon, amb una perfecció digna del major elogi, i acompanyà les cançons del mateix autor *Ros ton cabell* i *Prec de Madona Elisenda*, amb les populars del mestre Falla, *Nana* i *Jota*, que cantà la senyoreta Gombau amb depurat gust i bonica veu. L'èxit assolit per aquesta novella cantatriu fou complet i certament merescut.

Finalment, l'esmentat pianista portuguès senyor Vianna da Motta, interpretà amb gran puresa i brillantesa dues pàgines d'Albéniz, que li valgueren llargues ovacions i imposaren l'allargament del programa.

La impressió causada als mestres forasters per l'execució d'un tan notable repertori, fou expressada amb frases elogioses envers els intèrprets, que amb tant d'èxit combinaren el substanciós programa de la sessió esmentada.

La mateixa banda aconseguí també un èxit molt brillant en el Festival Strauss que es donà en el mateix Palau de Projeccions el dia 28 d'octubre. Heus ací el programa executat: *Dansa dels vels de Salomè*, *Serenata* per a 13 instruments de vent, *Don Joan* i *Mort i transfiguració*.

Per fi, cloent la Setmana Valenciana, la Banda Municipal de Barcelona, dirigida pel mestre Lamote de Grignon i la Banda Municipal de València, dirigida pel mestre Lluís Ayllón, donaren un concert extraordinari al Palau Nacional, que es veié sumament concorregut. El repertori de les dues bandes, on l'element popular s'hi manifestà amb marcada varietat, fou acollit amb grans aplaudiments, i, així mateix foren estimats els mèrits d'aquelles populars corporacions musicals que realitzaren llur respectiu programa amb la més acabada perfecció.

RECITAL D'ORGUE. — El recital d'orgue que donà, el dia 21 d'octubre, al Palau Nacional l'eminent organista Walter Drwenski, deixà una impressió molt bona. Tota la primera part del programa era d'una qualitat superior: Haendel, Buxtehude, Bach i Vivaldi-Bach. Cal remarcar com obres cabdals el *Passacaglia en re menor*, de Buxtehude, i la *Tocatta en fa major*, de Bach, pàgines models, de musicalitat exhuberant, que imposarien elles soles l'orgue a la sala de concerts.

El professor Drwenski, qui havia tocat ja fa alguns anys als Amics de la Música, demostrà novament el domini que posseeix sobre l'instrument. Les seves registracions ben combinades omplen d'encís l'execució de les obres. Això es manifestà d'una manera especial en les produccions d'un ordre més secundari que omplien la segona part del programa. D'entre elles hem de distingir les dues de Karg-Elert (*Angelus* i *Humoreske*), que són d'una gran finesa expressiva.

Finalitzà el recital amb una improvisació sobre un tema popular, on el senyor Drwenski pogué fer lluir la variada i potent registració de l'orgue Walcker, i donà

proves de la seva virtuositat en glossar de manera brillantíssima la cançó catalana *El cant dels ocells*.

Molt aplaudit l'organista alemany durant el transcurs de la sessió, rebé al final encara bon nombre de felicitacions. El seu art, veritablement, és dels més extraordinaris en l'instrument-rei que amb tant de talent conrea. — S.

RECITAL DE CANÇONS POPULARS CATALANES. — Aquest recital fou dedicat als senyors congressistes del XVIII Congrés Internacional de la Premsa, pel professor Ezequiel Martín, harmonitzador i acompanyant, i la distingida cantatriu senyoreta Enriqueta Mas, qui obtingué un èxit molt brillant.

L'acte tingué lloc al saló de festes de la Casa de la Premsa, que va veure's completament ocupat.

El recital fou precedit d'un bell parlament en francès per la notable poetessa Carme Montoriol, que interessà vivament l'auditori.

La senyoreta Mas, acompanyada al piano, com hem deixat ja consignat, pel mestre Ezequiel Martín, desgranà el programa selectíssim de cançons que es dividí en diverses seccions: cavalleresques, humorístiques, religioses i amoroses. El distingit concurs escoltà amb tanta complaença que gairebé totes van tenir de repetir-se, i algunes fins tres vegades seguides. Fou un èxit esclatant que manifestà la bella sorpresa rebuda pels estrangers en assaborir el nostre folklore tan bell i variat.

Al final de la sessió fou molt felicitada la senyoreta Mas, i també d'una manera particular el senyor Martín, harmonitzador de les cançons interpretades, al qual foren sollicitades còpies d'algunes d'elles. Un reputat artista francès, dedicat al repertori de "lieder", s'oferí a expandir bon nombre d'aquelles cançons que trobà tan saboroses i originals.

L'avinentesa de reunir un auditori foraster, en ocasió d'aquell Congrés, ha pogut avalorar, doncs, la importància de la cançonística popular que els nostres millors músics han hagut sempre de reconèixer.

PALAU DE LA DIPUTACIÓ: CONFERÈNCIA DEL MESTRE CASELLA. — Acollint amb especial deferència la proposta del senyor comissari general del Govern d'Itàlia, de donar l'acreditat mestre italià Alfred Casella una conferència al Saló de Sant Jordi sobre el tema *La nuova coscienza musicale italiana*, la Diputació Provincial de Barcelona repartí les corresponents invitacions per a l'expressat acte, que va efectuar-se el passat octubre.

Davant d'un auditori distingidíssim, en el qual l'element femení es trobava gairebé en majoria, el mestre Casella descabdellà el seu tema escollit i portà la convicció a tots els presents de l'extraordinari mèrit que reuneix avui la música italiana dintre el gènere més seriós de cambra.

Donaren força a la ja autoritzada opinió del conferenciant, les obres interpretades per la soprano senyora Andreua Fornells de Sayós, el violinista Enric Casals i el violoncellista Bonaventura Dini i el mateix Casella.

Agradaren molt les cançons d'Ildebrando Pizzetti, que cantà amb bell estil i delicat gust la senyora Fornells, i així mateix unes curioses *Coplas* de Mario Castelnuovo Tedesco, compostes als 19 anys, sobre text castellà.

De Malipiero executà el senyor Casella, al piano, unes impressions d'intensa poe-

sia que s'escoltaren amb remarcable complaença, tant per llur mèrit com per la felicitat interpretació que assoliren.

Posà fi a la interessant conferència del mestre italià, l'audició d'una *Siciliana* i *Burlesca*, originals del propi senyor Casella, escrites per a piano, violí i violoncel. El bon efecte que produïren aquestes peces, valgueren a l'autor i als seus excel·lents col·laboradors una ovació xardorosa.

L'acte, celebrat dintre l'ambient senyorívol del saló, meresqué, doncs, l'elogi de tots els presents.

CONFERENTIA CLUB: LA GUITARRA COMENTADA PER EMILI PUJOL. — L'eminent concertista de guitarra Emili Pujol ocupà darrerament la tribuna de Conferentia Club, dissertant sobre la guitarra espanyola i la seva història.

Fou una sessió plena d'adorable encís, perquè ja és sabut que Emili Pujol no és solament un excel·lent guitarrista, sinó també un musicògraf expert i un artista de cor, els mèrits del qual coneixen prou a l'estranger, on la seva obra de divulgació entorn l'instrument que conrea és dignament estimada i valorada.

Parlà, doncs, de la guitarra amb exaltat amor; elogià les seves qualitats expressives, recordà els seus orígens i la fidelitat que el poble li ha servat sempre, ja que en el transcurs dels segles l'estudi de la guitarra ha sofert entre la gent culta injustificats oblits.

Actualment, per sort, és objecte d'especial atenció per part d'un gran nombre d'artistes, i alguns compositors eminents s'han prestat de bon grat a enriquir el repertori del mateix instrument.

Emili Pujol féu remarcar com el conreu de la guitarra s'especialitzà dintre la península ibèrica. Els famosos "vihuelistes" del segle XVI han merescut sempre la major estimació dels musicòlegs. En Pujol va fer-nos oir de Milan una *Pavana* plena de caràcter i distinció. Fora d'Espanya, alguns pocs guitarristes imposaren també llur art en les corts de passades èpoques. De Corbetta i de Viseo, per exemple, se'n conserven pàgines força estimables que proclamen la ciència i bon gust d'aquests autors. El conferenciant va interpretar-ne dues d'aquells antics guitarristes que, juntament amb una de Gaspar Sanz, guitarrista aragonès del segle XVII, s'escoltaren amb ben marcat interès.

Durant el segle XVIII hi hagué un període de decadència en la producció guitarrística, però les figures prestigioses de Dionís Aguado i del nostre Ferran Sors (el Beethoven de la guitarra, com l'anomenava Fetis) en començar el segle XIX enlairaren novament el popular instrument. Amb les obres d'aquestes mestres, la guitarra assoleix l'esplendor major de la seva escola clàssica.

Altra vegada en desús la guitarra, a darreries del segle passat, fou Tàrrrega qui l'enlairà novament. Hereu dels romàntics, trobà en el castís instrument el secret d'una sensibilitat expressiva mai no assolida encara.

Ultra les peces consignades, Emili Pujol executà amb la major perfecció dos minuets de Sors, una *Improvisació* de Tàrrrega i una *Vidala* de Broqua, compositor de l'Uruguai, que s'escoltaren amb complaença gran.

La sessió terminà amb l'audició d'algunes peces de caràcter popular, interpretades amb admirable pulcritud per la senyora Matilde Cuervas, la qual compartí amb

En Pujol els aplaudiments de l'auditori, després d'executar plegats, a dues guitarres, la brillant *Farruca* de Manuel de Falla.

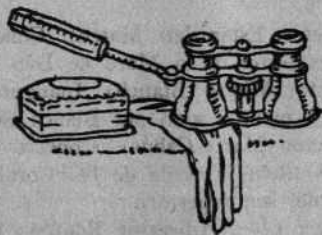
La conferència organitzada darrerament per Conferentia Club, ens plau consignar-ho, deixà al distingit concurs que emplenava el recollit saló de l'Hotel Ritz un record inesborrable. — S.

CÍRCOL CATÒLIC DE GRÀCIA: CONFERÈNCIA DEL MESTRE MILLET. — El dijous 14 de novembre va reunir-se en l'esmentat centre un públic selecte i nombrós per a escoltar la interessantíssima i bella conferència sobre *Santa Cecília* del mestre Lluís Millet que la REVISTA MUSICAL CATALANA ofería en el número proppassat del mateix mes als seus lectors.

Els que tingueren la sort d'assistir-hi, es delitaren escoltant la docta paraula del mestre i li prodigaren llurs mostres de satisfacció.

Acabada la conferència, la senyoreta Montserrat Salvadó, acompanyada al piano pel jove Lluís M.ª Millet, interpretà amb notable justesa i fina expressió un enfilall de cançons que impressionaren agradablement l'auditori.

Tant el mestre Millet com la gentil cantatriu i el seu destre acompanyament foren extraordinàriament aplaudits. Aquesta festa, d'una espiritualitat tan exquisida, resultà, en tots els seus caires, simpàtica i bella en gran manera, i deixà un record inesborrable.

Per a no retrassar les notes d'informació ens hem vist obligats a guardar per al número de gener el tercer i darrer article del "Curs de Conferències del P. Donòstia".

En el mateix número publicarem també l'article del P. Sunyol "Del Ritme" que darrerament havíem ja anunciat.

Vida musical dels Orfeons de Catalunya

Concerts i festes d'art celebrats el mes de novembre

- Dia 3. — ORFEÓ CATALÀ (director Lluís Millet). Concert repàs.
 — *Orfeó Gracienc* (director Joan Balcells). Festival a Girona, amb la cooperació de l'Orquestra Simfònica Gironina.
 — *Orfeó de Sabadell* (director Josep Planas). Celebrà la festa del 25 aniversari de la seva fundació amb una excursió a Montserrat. Missa solemne i concert als claustres del Monestir.
- Dia 9. — *Orfeó Borgenc* (director Lluís López). Concert al Palau de la Música Catalana, amb la cooperació de l'ORFEÓ CATALÀ.
- Dia 10. — *Orfeó de Sans* (director Antoni Pérez Moya). Festival extraordinari, amb la col·laboració de l'Esbart Infantil de Dansaires del mateix Orfeó i l'Elenc Dramàtic.
 — *Orfeó de Reus* (director Estanislau Mateu). Concert al Patronat Social de Sant Josep, amb motiu de les festes de la Mare de Déu de la Misericòrdia.
 — *Orfeó Manresà* (director Miquel Blanch). Inaugurà les *Hores d'art* del present curs amb una audició de piano i violí per Blanca Selva i Joan Massià.
 — *Orfeó Masnouí* (director Martí Cabús). Concert a Premià de Mar.
- Dia 15. — ORFEÓ CATALÀ. Rebé la visita de la "Coral Vallisoletana" i cantà en obsequi d'ella algunes peces del seu repertori.
- Dia 16. — *Orfeó de Santa Llúcia* (director Ildefons Barbarà). Prengué part en la Festa de Missions celebrada al Palau de la Música Catalana.
- Dia 17. — ORFEÓ CATALÀ. Conferència del mestre Francesc Pujol sobre el tema *El vol d'una cançó*.
- Dia 21. — *Orfeó Barcelonès* (director J. Altisent). Vetllada al Teatre Escola, amb la col·laboració de la Cobla Barcelona - Albert Martí.
- Dia 23. — *Orfeó Gracienc*. Concert dedicat als seus socis protectors, amb la cooperació del Quartet vocal "Orpheus".
 — *Orfeó Pirenenc* (director Cassià Casademont). Vetllada dedicada a la seva patrona Santa Cecília.
- Dia 24. — *Orfeó de Sans*. Vetllada literario-musical en honor de l'il·lustre poeta i soci fundador de l'Orfeó senyor Pere Riera i Riquer. Col·laboraren en aquesta festa les tres seccions de l'Orfeó i la Cobla Barcelona - Albert Martí.

— *Orfeó Sarrianenc* (director Mn. Angel Obiols). Celebrà la festa de Santa Cecília amb els següents actes: *Missa del Roser*, de Mn. Romeu, a l'església parroquial. Concert en el seu estatge social. Audició de sardanes per la cobla La Principal, de Cassà de la Selva.

— *Orfeó de Santa Llúcia*. Concert al Teatre Principal de Cervera, amb la cooperació de la Banda Municipal de Tàrraga.

— *Orfeó del Centre Social de Betlem* (director Enric Gibert Camins). Celebrà la festa de Santa Cecília. Ofici cantat, al matí. Concert, a la tarda.

— *Orfeó Garriguenc* (director J. Aymerich). Celebrà la festa de Santa Cecília amb un ofici, cantant la missa gregoriana *Fons bonitatis*, i un concert al Teatre Alhambra, amb la col·laboració dels solistes Rosa Pla, Antoni Boter i Esteve Gendre.

— *Orfeó Popular Olotí* (director Mn. Feliu Farró). Celebrà la festa de Santa Cecília amb un ofici a l'església parroquial de Sant Esteve i amb la repetició al Casal Marià de la conferència que sobre el *Cant popular religiós* donà el director de l'Orfeó, Mn. Farró, en la Setmana Litúrgico-Musical de Girona.

— *Escola Choral*, de Terrassa (director Joan Tomàs). Diada de germanor dels orfeons *Avenc*, d'Esplugues, i *Escola Choral*. Concert pels dos orfeons amb la cooperació de la pianista Roser Altaba.

Dia 25. — *Orfeó Manresà*. Prengué part en el Festival Manresà celebrat en el saló-teatre de l'Ateneu Obrer Manresà i retransmès per la Ràdio Barcelona.

Dia 30. — *Orfeó "L'Eco de Catalunya"* (director Josep M.ª Comella). Concert extraordinari dedicat als socis i famílies amb la cooperació dels solistes senyoreta Griera i Tarruell i senyors Garcia i Regàs, i de la Cobla-Orquestra Barcelona.

Associacions de Música de Catalunya

Durant el mes d'octubre el *Quartet Zika*, de Praga, s'ha fet sentir a les Associacions de Valls i Vich; l'*Orquestra Simfònica de Girona* ha tocat a les de Palamós, Figueres, Sant Feliu de Guixols, Reus i Sabadell; *Jaume Kachiro*, violinista, a les de Tortosa i Girona; el *Quintet Català* estrenà a l'Associació de Vilafranca del Penedès un Trio per a piano, violi i violoncel, de Ricard Lamote de Grignon; *Blanca Selva* i *Joan Massià* han rebut el millor acolliment als Amics de la Música de Badalona i a la Societat Obrera de Concerts.

Al mes de novembre el *Trio Kuhner*, de Brusel·les, ha donat importants sessions a les Associacions de Reus, Tàrraga, Olot, Figueres, Sabadell, Valls, Tàrraga, Vich, Vilafranca, Girona, Sant Feliu de Guixols i Palamós; l'*Orquestra Filarmònica de Madrid* ha estat molt aplaudida en les de Tarragona, Barcelona, Sabadell, Tortosa i Mataró; als Amics de la Música de Badalona merescu un bon acolliment l'*Orfeó Gracienc*, dirigit pel seu sub-director Pere Jordà; el *Trio de Barcelona* i la cantatriu Maria Teresa Borràs, amb el pianista Eugeni Ramon, han estat ben festejats en la novella societat Concerts Intims de Barcelona.

Bibliografia

JOAQUIM NIN: *Classiques Espagnols du piano*. Dos volums. Max Eschig. Paris.

Abans que tot, cal agrair a Joaquim Nin el fet de publicar el bell aplec de produccions nostrades que dormien fins ara en els arxius o en les biblioteques dels aficionats, dels *collectionistes*. I la majoria de les produccions que constitueixen la bella antologia creada (o millor dit encara, *començada*) per Joaquim Nin, són interessants. Enriquiran, sens dubte, el repertori dels pianistes amadors dels vells mestres.

Figuren en el primer dels dos volums dedicats, fins ara, per Joaquim Nin, als *Clàssics Espanyols del piano*, dotze Sonates del Pare Antoni Soler, una Sonata de Mateu Albéniz, una de Cantallos i altres, en fi, de Blas Serrano i de Mateu Ferrer.

Formen el segon volum produccions del Pare Vicens Rodríguez, del Pare Antoni Soler (dues Sonates), de Freixanet, del Pare Narcís Casanovas, del Pare Rafael Anglès, del Pare Felip Rodríguez i del Pare Josep Gallès.

Gairebé tots els compositors que figuren, doncs, en la interessant i ben nova antologia oferta als músics i als aficionats per Joaquim Nin, són setcentistes. I molts dels susdits músics (Soler, Freixanet, Ferrer, Casanovas, Gallès) són catalans. I alguns (com també el Pare Rodríguez) són eixits de l'Escolania de Montserrat.

La majoria de les produccions — ho repetirem — que figuren en els dos volums publicats per Joaquim Nin, són interessants. Afegirem ara que moltes de les susdites produccions són fins i tot extremadament interessants. Començant, per exemple, per les del Pare Soler, moltes de les Sonates del qual són bellíssimes. Soler és un músic traçut, verbós. Les seves Sonates (com En Nin ho fa remarcar amb innegable justesa) acusen la influència ben palesa de l'estil del seu mestre Domenico Scarlatti. Moltes de les pàgines del ja conegut músic olotí són, però, bategants de vida rítmica. Són, oi més, joioses, expressives i, per damunt de tot, agradoses.

Gràcies als dos reculls publicats per Joaquim Nin, hom constata amb facilitat que el ja citat Scarlatti (que visqué, com ja és sabut, llargs anys a Madrid) influí, decididament, entre nosaltres. Però també influí, d'altra part, l'ambient hispànic, en el seu esperit.

Però no podem ara parlar, en aquesta nota breu i que vol ésser per damunt de tot informativa, de tots els músics que figuren en la col·lecció aplegada per Joaquim Nin. Preferim aconsellar al lector que l'estudiï.

Ultra les obres dels músics ja citats, Nin ofereix també bells estudis entorn de la música espanyola de teclat i dels buits que hi ha en la seva història (de Cabezón a Pere Romà i d'aquest darrer a Antoni Soler, què sabem? — diu amb raó). En

Nin és un músic enterat, erudit; sap bé allò del qual ens parla i, a més d'ofrenar dades sempre certes, de primera mà, fa sempre observacions ben justes i assenyades. I hom llegeix, doncs, sempre els seu treballs amb gust i, oi més, amb eficàcia.

Nin parla també, ja no cal dir-ho, dels músics algunes de les obres dels quals ofereix en la seva ben notable antologia.

Afegirem ara que les obres que figuren en els dos volums dels quals parlem, han estat curosament revisades i *completades* pel propi Joaquim Nin. I en dir *completades*, volem dir que En Nin hi ha afegit els matisos que mancaven, el fraseig i també, sovint, la digitació. "Els manuscrits i les còpies que han servit per a preparar aquest recull — diu Joaquim Nin en terminar el treball amb el qual encapçala els seus dos volums — no tenen (seguint el costum de l'època) ni indicacions ni matisos de cap mena; són responsables de tot el que no sigui el text musical pur i simple. Els matisos proposats no tenen res d'absolut; no van més enllà de la valor de senzilles *suggestions* formulades per algú que ha consagrat dotze bons anys de la seva vida a l'estudi i a la difusió de la música de teclat antiga de tots els països. Aquests matisos són, d'altra part, els que havem fet servir en fer sentir aquestes obres; han bastat per a assolir un bon acolliment. Però, com sempre tot es pot fer millor, agrairíem als qui, allunyant-se de la nostra interpretació, aconseguiran realitzar aquella perfecció sempre desitjable i donar, així, un més alt prestigi a les obres d'aquells bons mestres del passat."

Els mots d'En Nin revelen, certament, una exquisida modèstia. Però, després d'haver llegit i d'haver estudiat, seriosament, els matisos, i el fraseig oferts per Joaquim Nin, afirmem rodonament que tot revela el tacte intel·ligent d'un excel·lent músic i, oi més, la presència de la mà delicada d'un *gourmet*, d'un artista delicadíssim.

I assenyalem, doncs, amb gust, els dos volums de *Clàssics Espanyols* publicats per Joaquim Nin. — F. LL.

JOAQUIM NIN: *Cadena de Valses*. — Max Eschig. Paris.

Joaquim Nin dedica fa alguns anys una gran part de la seva veritablement inlassable activitat, a la composició musical. I el catàleg de les seves obres comença a ésser ric, abundós. Nin ha ja publicat, per exemple: *Vint cants populars espanyols*, per a cant i piano, Llament harmonitzats i precedits d'un saborós estudi sobre el cant popular espanyol; *Set cants lírics espanyols antics*, *Set cançons picaresques espanyoles antigues* (pàgines també ben traçudament harmonitzades i precedides d'un estudi sobre els clàssics espanyols del cant); *Dansa ibèrica*, per a piano; *Quatre Cants d'Espanya*, per a violí i piano; *Al jardí de Lindaraja*, diàleg per a piano i violí, *Suite Espanyola* per a piano i violí.

Nin s'ha especialitzat. S'ha dedicat, preferentment, a l'estudi de la música espanyola. I les seves diem-ne antologies són ja importants. L'erudició del nostre amic és, a més, vasta i segura. Però, ultra els seus treballs d'historiador, de crític; ultra la seva labor d'intel·ligent i delicat harmonitzador, cal ja esmentar i assenyalar les seves creacions originals. I avui ens cal parlar de la *Cadena de Valses*, que havem rebut fa poc.

En publicar l'esmentada important producció, Nin empra un subtítol innegable-

ment significatiu: *Evocación romántica*. A més, Joaquim Nin explica també de faiso clara (en una pàgina que precedeix la *Cadena de Valses* pròpiament dita) el seu propòsit en escriure els seus valsos. I diu, doncs, el nostre excel·lent amic:

"Què volen ésser aquests *Valsos*? Un homenatge als mestres que, durant el segle dinou, lluitaren per la Bellesa sense por d'emocionar-se, sense la temença d'ésser *expressius*: Schubert, Chopin, Schumann, per exemple, dels quals, massa sovint, hom parla ja amb poc respecte. I una reacció, també, contra certs esperits d'avantguarda, però que no són, en realitat, sinó falsaris d'estètica per als quals la música i la bellesa no tenen altra valor que el de desferres per al drapaire. Una mica de cosa natural, en realitat, per a oposar a la insinceritat pertorbadora."

Diu també Joaquim Nin:

"Els músics espanyols escriuen amb gust a *tres temps* i en un moviment semblant al del vals. La història ens ensenya, d'altra part, que es deu també a Vicens Martin, compositor espanyol que vivia a Viena vers la fi del segle divuitè, la transformació del vals lent en vals ràpid, que fa rodar el cap. Amb tot, el vals, lent o ràpid, representa el prototipus de la dansa romàntica dels països germànics. Sense treure-la enterament del seu ambient original, havem provat de tractar aquesta forma musical a l'espanyola, és a dir, d'infondre a aquestes *imatges de vals*, tota la color i tota la diversitat rítmica ibèriques compatibles amb una dansa, el caràcter i l'essència de la qual semblen pertànyer exclusivament als països del Nord."

Els valsos de Joaquim Nin són personals i ben *viscuts*. Afegirem ara que el nostre amic escriu, decididament, amb mà ferma i segura. La seva escriptura és moderníssima i palesa un coneixement complet dels secrets de la tècnica. Els seus valsos són finament i subtilment cisellats. I en ells hom troba, innegablement, bells rastres de ritmes i de melodies populars. Tot plegat enriqueix, sens dubte, la literatura pianística iniciada ja pels nostres músics Albéniz i Granados i per Manuel de Falla. I al costat de les obres realment reeixides dels músics esmentats, els valsos d'En Nin no *dissonen*. *Sonen*, al contrari, esplendorosament. Car En Nin (ja no cal dir-ho), coneix el piano i escriu bé pel popular instrument.

Assenyalem, doncs, els importants, els interessants valsos de Joaquim Nin, als nostres músics i aficionats.

F. LL.

ALFRED LA LIBERTÉ: *Recueil de chants populaires du Canada*. — Max Eschig & Cie, Éditeurs. Paris.

Conté aquesta col·lecció quinze melodies no gaire interessants, en general, i de procedència un xic dubtosa.

En les harmonitzacions pianístiques l'autor del recull ha esmerçat un treball verament excessiu. Són acompanyaments d'una extraordinària prolixitat i d'execució difícil, condicions que no poden afavorir gaire l'expansió d'aquesta mena de composicions. — B. S.

Publicacions rebudes

MÚSICA

Edicions MAX ESCHIG, Paris:

OSCAR ESPLÀ: *Soledades*, per a cant i piano. Versió francesa d'Henri Collet.

SWAN HENNESSY: *Album Celtique*, per a piano. I. *Variations sur un thème original dans le style irlandais*. II. *Huit pièces celtiques*. III. *Sonatine celtique*. IV. *Rapsodie irlandaise*.

— *Quatre morceaux* per a saxofon contralt o viola i piano. I. *Fox-trot*. II. *Tango*. III. *Chanson de l'Emigrant*. IV. *Lever du Soleil dans les Hébrides*.

CARLOS LAVIN: *Suite Andine*, per a piano. I. *L'Aube*. II. *La Sieste*. III. *Paysage Lunaire*.

JOAQUIM NIN: *Dix-sept Sonates et Pièces Anciennes d'Auteurs Espagnols* (segon recull de *Clàssics Espanyols del piano*): P. Vicente Rodríguez, P. Antoni Soler, Freixanet, P. Narcís Casanovas, P. Rafael Anglès, P. Felip Rodríguez, P. Josep Gallés. Publicades per primera vegada.

MANUEL ROSENTHAL: *Ronsardises*. Poesies de Ronsard, per a cant i piano.

ERWIN STRAUSS: *3 Etudes de Jazz*, per a piano.

ALEXANDRE TANSMAN: *Recueil de Mazurkas*, per a piano.

— *Sextuor*. Ballet-bouffe. Reducció per a piano.

— *Ouverture Symphonique*, per a gran orquestra. Reducció per a piano per l'autor.

Edicions STEINGRABER-VERLAG, Leipzig:

J. S. BACH: *Dues Fugues en re menor* extretes de "L'Art de la Fuga", per a dos pianos. Revisió de Willy Eickemeyer.

FRITZ REUTER: *Ganz Leicht*, op. 24. Petites peces per a piano en estil modern (1929).

Edicions de l'OXFORD UNIVERSITY PRESS, London:

G. F. HAENDL: *Sì, figlia, io moro, addio* (recitativo). *Figlia mia, non pianger, no* (ària). Cant i piano.

— *Frondi tenere e belle* (recitativo). *Ombra mai fù* (ària). Cant i piano.

— *Và godendo vezzoso e bello*. Cant i piano.

Aquestes tres àries són extretes de diverses òperes d'Haendel i transcrits per W. G. Whittaker. A l'original italià s'hi acompanya la traducció anglesa feta per Albert G. Latham.

Edicions de la casa A. & G. CARISCH & C., Milano:

F. BILILLA PRATELLA: *I canti del cammino*. Quattro liriche di Antonio Beltramelli, op. 52, per canto e pianoforte.

ADRIANO LUALDI: *Sonata* in sol maggiore per violino e pianoforte.

R. PICK MANGIAGALLI: *Ariette oubliée*, per canto e pianoforte.

— *Le nuage*, per canto e pianoforte.

— *Nuit d'automne*, per canto e pianoforte.

— *Fantoches*, per canto e pianoforte.

— *Tre Studi da Concerto*, per pianoforte.

LUDOVICO ROCCA: *Epitafi*. Ad un guerriero — Ad una bimba — Ad una vecchia beona. Per pianoforte.

ALCEO TONI: *Quattro strambotti* su testi trescenteschi, per canto e pianoforte.

— *Liriche infantili*, per canto e pianoforte.

— *Iª Sonatina* (en mi menor), per quarteto d'archi.

— *IIª Sonatina* (en sol major), per quarteto d'archi.

ANTONIO VERETTI: *Due Canti del Tasso*, per canto e pianoforte.

Edicions MARCELLO CAPRA. S.T.E.N., Milano:

G. CURWEN e S. CURWEN: *Monosolfa e Pentagramma*. — *Como fare a leggere la musica ed a capirla*. Traduzione dall'inglese di Marcello Capra e Mons. G. I. Rosagno.

— Fascicolo per gli allievi dei soli esercizi esposti nella precedente opera.

GIOVANNI CURWEN: *Modulatore* progressivo tascabile per la Monosolfa.

— *Chironomia Musicale* per la Monosolfa. I gradi della scala diatonica insegnati con segni manuali.

M. PALAU: *Tonadilla* per a cant i piano (text castellà i francès). — Edicions Maurice Senart, París.

JOAN LLONGUERES: *Cançó nova de les Lluciates barcelonines*. — Unió Musical Espanyola de Barcelona, S. A.

LLIBRES

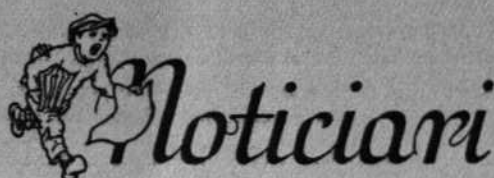
J. B. TREND, M. A.: *The Performance of Music in Spain*. — Extracted from the "Proceedings of the Musical Association", Session LV.

BIBLIOTECA D'AUTORS VIGATANS: *Carteig històric*. Correspondència epistolar de Mn. Jacinto Verdaguer a Mn. Jaume Collell, qui la publica amb un pròleg i anotacions.

Forma un bell volum de 256 pàgines, ben editat a la Tipografia Balmesiana de Vich, i és el XXII de la Biblioteca d'Autors Vigatans que regala als seus subscriptors *La Gazeta de Vich*.

Les cartes que conté l'esmentat volum són en nombre de 188, totes ben interessants, ja no cal dir-ho, essent de Mossèn Cinto i escrites amb aquella prosa tan fluida i lleminera que tothom admira.

Al final del volum s'insereix un catàleg complet de les obres de Mossèn Jaume Collell. De tal edició se n'ha posat a la venda un curt nombre d'exemplar al preu de 4 pessetes el volum.

L'ASSOCIACIO D'AMICS DE LA MUSICA SUSPEN LA SEVA ACTUACIO.— Per dificultats d'ordre material que impossibilitava d'uns quants anys ençà el desenrotllament de la seva activitat en al forma i extensió que com a finalitat d'existència s'havia proposat, l'Associació d'Amics de la Música, de Barcelona, ha suspès la seva actuació. Malgrat això, i amb l'esperança d'un possible canvi de circumstàncies, la Junta Directiva confia cridar de bell nou els seus socis per a agrupar-los sota la vella bandera.

Desitgem que això sigui aviat, ja que el record de les belles sessions celebrades pels Amics aquests darrers anys farà més enyoradissa als socis la suspensió actual.

PAU CASALS A L'ESTRANGER.— El mestre Pau Casals està efectuant a l'estranger una tanda de concerts, però aquesta vegada l'excursió haurà d'interrompre's per a donar lloc a la sèrie de concerts que hom sap té anunciada l'Orquestra Pau Casals per al pròxim mes de febrer. Per aquest motiu, el mestre Casals ha hagut de renunciar o ajornar moltes de les propostes que havia rebut per aquell temps.

Heus ací les ciutats on actuarà en Pau Casals durant aquesta primera part de la seva tournée de Recitals de violoncel i Concerts amb orquestra: París, Brusselles, Colònia, Amsterdam, La Haia, Düsseldorf, Dresde, Francfort, Berlín, Nuremberg, Munic, Hamburg, Breslau, Praga, Viena, Budapest, Basilea, Lausanne, Ginebra, Lió, Marsella, Zuric, Florència i altres ciutats d'Itàlia.

Com a principals novetats d'aquests concerts executarà en Pau Casals per primera vegada la gran *Suite en si bemoll* de Bach per a violoncel sol, i un *Concerto* per a violoncel i orquestra de Fèlix Weingartner, sota la direcció del seu autor.

JOAQUIM NIN, ACADEMIC.— La "Real Academia de Bellas Artes de San Fernando" ha nomenat Acadèmic Corresponent a Joaquim Nin, el nostre benvolgut amic i col·laborador. La iniciativa ha partit de l'acadèmic i crític musical d'*A B C*, don Angel Maria Castells, que va fer seu un article publicat per Josep Subirà en *Gaceta de Bellas Artes* assenyalant els mèrits artístics i la copiosa labor hispanista d'En Nin, per la qual cosa sol·licitava que l'Acadèmia li concedís l'esmentat honor. La proposta, firmada pels senyors Castells, Larregla i Pérez Casas fou aprovada per unanimitat.

Trobem molt just el nomenament, i a les felicitacions innombrables que ha rebut amb tal motiu el nostre amic senyor Nin, ajuntem la nostra ben cordial.

NOMENAMENT.— El ben conegut concertista de violoncel i director de l'Orquestra da Camera de Barcelona, En Bernardi Gálvez Bellido, ha estat nomenat per l'Ajuntament de Mataró Director de l'Escola de Música i de la Banda Municipal.

Aquesta, pocs dies després del susdit nomenament, pogué presentar-se en un certamen de bandes civils celebrat a l'Exposició Internacional de Barcelona, essent guanyadora d'un dels premis que foren concedits.

A les moltes felicitacions rebudes pel mestre Gàlvez, afegim coralment la nostra.

LA MÚSICA NEGRA.— Sota el títol de *Música de pell*, heus ací amb quins mots tan justos denuncia En Josep M. Junoy des d'*El Matí* la corrupció del gust actual per la música negra, no pas tota de procedència autèntica:

"No podeu anar, avui, a cap establiment públic, cafè o restaurant, amb més o menys pretensions de modernitat i d'elegància, que no us trobeu amb un quartet o amb un sextet que amenitza aquelles hores d'esplai amb unes quantes peces de música negra.

No us en podeu sostreure. Fins en les altres composicions alternades, que formen part del mateix programa, diríeu que s'hi deixa sentir la seva influència. Tot en resta lamentablement impregnat.

És una música que ja no va al cor sinó que esgarrapa purament els sentits; una música que no penetra per l'oïda, ans es propaga per la pell.

Aquelles subtilitats de grinyol, aquelles insinuacions nasals, aquell ritme de panteix inconfusibles fan pressentir els ulls rodons girant en blanc, els llavis crus que ganyotegen, les contorsions de les mans i dels peus selvàtics.

Direu que això és la moda i que de la seva trivialitat no cal fer-ne massa cas. Alguns diran, també, que d'aquesta música inferior els joves mestres contemporanis n'han tret, tècnicament, quelcom d'aprofitable. Això és cert. L'art pren el seu bé on li plau i de la manera que li plau.

Caldria, però, així i tot, que una moda tan baixa com aquesta no regnés tant de temps ni tan despòticament entre nosaltres.

A hores d'ara, és esdevinguda, a més a més, una vulgaríssima industrialització, una estandarització banal, que estupiditza i que corromp en massa.

Denunciar i combatre aquesta música irracional que denigra i que calumnia l'home ja no és una alta qüestió de moral; és, potser, tan sols, una simple qüestió de dignitat."

En Junoy va cuitar, l'endemà, a aclarir les seves paraules. Ell reconeix, com molts altres també, que la música negra "en els seus orígens americans d'adopció, abans d'escampar-se pel món i de convertir-se en una moda d'exportació, tenia, humanament i estèticament parlant, una positiva qualitat: una rara melangia no desproveïda de noblesa, un ritme bellament corprenedor."

Es referia, doncs, en aquell moment, "a la música negra actual dels hotels i dels dancings, muntada exclusivament amb fins mercantils, deslligada, gairebé, dels seus orígens, o no conservant-ne sinó les parts més baixes o més equívokes i de més fàcil adaptació.

Dels planys ingenus i de les amors llunyanes i elementals d'uns pobres esclaus de la Virginia, llurs aprofitadors blancs n'han fet una ridícula comèdia d'esnobisme, i, el que és pitjor encara, ho han convertit en un negoci ultra-civilitzat de dissolució."

DE PARIS.— Pierné ha dirigit de nou als Concerts Colonne la Novena Simfonia de Beethoven amb la cooperació de l'Associació coral Amicitia.

Als concerts Lamoreux s'han executat les *Festes Romanes* de Respighi.

El mateix mestre dirigí en els mateixos concerts un festival de música russa.

L'Orquestra Simfònica dirigida per Franz Hoessein donà un mestival Wagner el dia 22 de novembre. Aquesta mateixa orquestra ha estat darrerament dirigida per P. Montent, Mengelberg, H. Wood i Schneevoigt. Hom anuncia per al dia 6 de desembre la cooperació de Strawinski com a pianista en un concert d'aquesta entitat, el qual interpretarà la part de piano de la seva obra *Caprici* per a dit instrument i orquestra. Aquesta obra serà donada en primera audició.

L'Associació dels Amics de l'Escola Normal de Música, que dirigeix el mestre Alfred Cortot, ha inscrit en el programa general dels concerts que donarà el present curs, acompanyant les obres més modernes, la *Sardana* de Pau Casals i *Preludio al gallo mañanero* de J. Rodrigo.

A la sala de Música de l'Escola Normal hom ha donat tres concerts de música contemporània sota el patronatge de Mme. Coolidge, una adinerada americana plena de passió per la música moderna, a la qual l'organització de concursos, concerts i festivals d'aquesta música, absorbeix la seva fortuna. Entre les obres executades citem una *Sonata en re* de Malipiero, la qual, ofereix la particularitat que el seu primer temps està escrit per a violoncel i piano, el segon per a violí i piano i el tercer per als tres esmentats instruments. Segons llegim l'obra no va acabar de plaure.

Entre els concertistes coneguts del públic barceloní que darrerament han tocat a París esmentem els pianistes Walter Gieseking Brailowsky, el qual ha dedicat sis concerts a Chopin, Wilhem Bachaus, Nicolau Orlof (en col·laboració amb l'Orquestra Simfònica de París), Pau Casals, Tito Schipa, Wanda Landowska, Artur Schnabel (concert enterament consagrat a Chopin), Quartet Rosé, Mischa Levitzky.

D'ALEMANYA. — A l'Òpera de Francfort s'estrenarà, segons llegim, una òpera nova de Schönberg. La data serà dintre el pròxim abril.

Hom diu que Strauss treballa en la composició de dos ballets.

L'*Anuari estadístic de les ciutats alemanyes* dona compte que durant l'any 1927 han rebut subvencions 93 teatres. La suma total del capital destinat a tal efecte és de 47.700.000 marcs.

Acaba de morir a Interlaken la filla de R. Schumann a l'edat de 88 anys.

LES TASQUES DIRECTORIALS DE TOSCANINI. — Llegim en una revista italiana que aquest gran artista ha dirigit ja al "Carnegie Hall" de Nova York el seu primer cicle de concerts el qual acabà el 4 de novembre. El segon cicle durarà del 27 de febrer al 23 d'abril. Després empenirà una tournée per Europa d'acord amb el següent itinerari: París, Madrid, Milà, Roma, Florència, Mònaco, Viena, Budapest, Praga, Leipzig, Berlín, Brussel·les, Londres. Després anirà a Bayreuth on dirigirà el *Tannhauser* i el *Tristany*.

UN ARTICLE INTERESSANT. — Canteloube publica a *Le Courier Musical* del 1.º de novembre un interessant treball sobre *La musique populaire, les "cobles" et les instruments catalans*.

No cal dir com li agraïm tan fina atenció.

José Porta. — Aquest excel·lent violinista, professor dels cursos de virtuositat al Conservatori de Lausana, el nostre estimat compatriota, acaba de morir a la clínica de Bois-Cerf Ouchy, de resultes d'una pneumònia contreta fa una quinzena de dies a Sion, on havia donat un concert. És una pèrdua ben sensible pel Conservatori de Lausana, que tingué l'honor de posseir-lo durant prop de deu anys, havent format allí molts brillants deixebles. L'orquestra del mateix Conservatori era dirigida també amb una gran competència per Josep Porta.

Fill d'un metge distingit, Porta va néixer el 8 de desembre de 1890 a Saragossa. Als quatre anys li fou posat a les mans el primer instrument i, després d'alguns cursos d'estudi, donava als vuit anys el seu primer concert a Saragossa. Havia estudiat amb el seu pare, que era padri seu, va recomanar-lo a Thomson, qui fou el seu mestre a Brussel·les. Als catorze anys guanyà un primer premi al Conservatori de Brussel·les i un any més tard obtenia la mateixa distinció al Conservatori de París.

Solista dels Concerts Pasdeloup, tocà sota la direcció de Wolf i esdevenia més tard violí primer als Casinos de Biarritz i de Niça. Tot seguit es féu sentir a Oporto, Madrid, San Sebastian, i viatjà algun temps amb José Iturbi. Els dos artistes vingueren a Suïssa en 1920, i en aquesta ocasió fou nomenat Porta professor del Conservatori de Lausana. Tocà més tard a Berlín, on el consideraren un dels millors intèrprets de Bach.

Era de tothom estimat i admirat pel seu talent i la seva modèstia, disposat sempre a ofrenar el seu art per a les obres de beneficència. Darrerament fou nomenat Oficial d'Acadèmia, distinció que tenia ben merescuda.

Era un brillant concertista, però mai la virtuositat no fou per a ell un fi. Músic de raça, mai no oblidarem la manera com interpretava els grans clàssics.

La mort d'aquest gran artista és una pèrdua per a la música i per a tots els que l'estimen. — Ll. B. i P.

Joaquim Portas. — A una edat ja avançada ha mort a Barcelona el reputat mestre Joaquim Portas, que fou durant molts anys organista i mestre de capella de la parròquia de Betlem. Havia estat deixeble d'Anselm Barba i produí un gran nombre de composicions religioses; però obedient sempre a les lleis superiors de l'Església, en publicar Pius X el seu famós "Motu proprio" deixà d'executar tota la música que no era conforme a les normes fixades en el decret aquell. No s'estigué per això d'escriure, i bona part de les seves obres compostes els darrers anys: motets, cànctics, himnes, nades, etc., han estat publicades per les cases editorials Unió Musical Espanyola i Musical Emporium.

A la mansió dels justos hagi trobat estada la seva ànima!

AQUEST NÚMERO HA PASSAT PER LA PRÈVIA CENSURA

ATENE5 A. G. Carrer de Provença, 157 — Teléfon 73372 — BARCELONA

Orfeonistes!!!

Compreu els vestits per home i nen a

CASA PUJOL

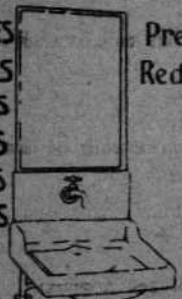
Hospital, 41

Presentant vostre titol se us farà el cinc per cent de rebaixa

**CAMBRES
DE BANY
I LLURS ACCESORIS**

BANIERES
LAVABOS
WATERS
BIDETS
DUTXES
AIXETES
Etc

Preus
Reduïts

ENRIC CARDONA
Vergara nº 1
Comte Assal nº 39 i 43
BARCELONA

ESTEVE RIERA
Confiter i Pastisser

Pa de luxe
RAMBLA DE CANALETES 9 i 11.
CARRER DE MALLORCA 307 i 309.
PORTAL DEL ANGEL, 18

BARCELONA

PIANOS I PIANOLS

BONSUCCÉS, 5

BARCELONA

FAMOSOS PER LA SEVA QUALITAT I PREU

OBRES I TREBALLS DE JOAQUIM NIN

Editats o en dipòsit a les Editions MAX ESCHIG

48, Rue de Rome, Paris - 8^e

VINT CANTS POPULARS ESPANYOLS, estilitzats (cant i piano) i precedits d'un estudi sobre el cant popular espanyol.

SETZE SONATES ANTIGUES D'AUTORS ESPANYOLS, recollides, revisades, digitades i precedides d'un estudi sobre els clàssics espanyols del piano.

DISSET SONATES I PECES ANTIGUES D'AUTORS ESPANYOLS, recollides, revisades, digitades i precedides d'un estudi històric i analític.

SET CANTS LÍRICS ANTICS ESPANYOLS, lliurement harmonitzats i precedits d'un estudi sobre els clàssics espanyols del cant (cant i piano).

SET CANÇONS PICARESQUES ESPANYOLES ANTIGUES, lliurement harmonitzades i precedides d'un estudi sobre els clàssics espanyols del cant (cant i piano).

DANSA IBÈRICA, per a piano.

QUATRE CANTS D'ESPANYA, per a violí i piano, en col·laboració amb Paul Kochanski.

QUATRE CANTS D'ESPANYA, per a violoncel i piano.

AL JARDÍ DE LINDARAJA, diàleg per a piano i violí.

QUATRE CANTS POPULARS ESPANYOLS, per a quatre veus de dona i piano.

CADENA DE VALSOS (evocació romàntica), per a piano.

CANT ELEGÍAC, vocalis (edició Leduc).

SUITE ESPANYOLA, per a violí i piano, en quatre parts.

CINC COMENTARIS, per a violí i piano.

MISSATGE A CLAUDE DEBUSSY (croquis simfònic), per a piano.

RAPSÒDIA IBÈRICA, per a piano i violí (en curs d'edició).

Treballs de crítica i d'història musicals:

POUR L'ART, volum de 64 pàgines en 16^a (edició Ervann).

PRO ARTE, versió espanyola de l'obra anterior (Otto Lange, editor).

IN THE SERVICE OF ART A plea for simplicity in music. Versió anglesa de l'obra anterior, per Mrs. Franz Liebich (W. Reeves, editor, Londres).

IM DIENSTE DER KUNST, versió alemanya de la mateixa obra per Albert Schweitzer. (Tiratge a part de *Signale der musikalische Welt*, Berlin.)

PER L'ART, versió catalana, publicada en REVISTA MUSICAL CATALANA.

IDÉES ET COMMENTAIRES, un volum de 240 pàgines en 8^a (Fischbacher, editor, París).

IDEAS Y COMENTARIOS, versió espanyola de l'obra precedent, publicada per la *Revista Musical de Bilbao*. Esgotada.

LAS TRAS GRANDES ESCUELAS, conferències donades a la Societat Filharmònica de Bilbao. Esgotades.

LE LUTH ESPAGNOL: Un capítol de la història de la música a Espanya. Edicions del *Courrier Musical*.

RECENTÍSSIMA PUBLICACIÓ
DE LA
FUNDACIÓ CONCEPCIÓ RABELL I CIBILS
VDA. ROMAGUERA

SOBIRANES DE CATALUNYA

Recull de monografies històriques publicades sota la
direcció de la R. Acadèmia de B. L. de Barcelona

SUMARI:

- I. *La Reina empordanesa*, per Josep M.ª Roca.
- II. *La Reina Maria, muller del Magnànim*, per Ferran Soldevila.
- III. *La Reina Elionor de Sicília*, per la Dra. Ulla Deibel.

Un volum de 480 pàgines en paper de fil de fabricació especial. 40 pessetes.

Obres del Mestre Lluís Millet

<i>De la Cançó Popular Catalana</i>	1'50 ptes.
<i>Pel nostre Ideal</i>	5'00 »
<i>El Cant Popular religiós</i>	2'00 »
De venda a l'Administració de l'ORFEÓ CATALÀ.	
<i>L'Orfeó Català a Roma.</i>	1'00 ptes.
<i>Historial de l'Orfeó Català.</i>	2'00 »
A la mateixa Administració.	

Frederic Lliurat

Carrer de Girona, 34, 3.er

CURSOS I LLIÇONS DE PIANO
Elemental i Superior

DETALLS I CONDICIONS:

Tots els dies, de 2 a 4

ESCOLA VIDIELLA

PASSATGE PERMANYER, 1

CURSOS DE PIANO :: SOLFEIG I TEORIA DE
LA MÚSICA :: HARMONIA I COMPOSICIÓ
PRACTIQUES DE LECTURA A PRIMERA VISTA
TRANSPORT I ACOMPANYAMENT

JOAN GIBERT-CAMINS

ha reprès els seus cursos i lliçons particulars de piano

Classes infantils de solfeig i de piano a càrrec de
MARIA GIBERT-CAMINS

SEPÚLVEDA, 181, SEGON, 1.^a

D'ONZE A UNA

ACABA DE SORTIR el volum tercer de

MATERIALS

Publicat per l'obra del «Cançoner de Catalunya». — Conté les Memòries de les missions de recerca de cançons populars realitzades per terres de València, per la Segarra, per la comarca olotina i per Mallorca, l'any 1924. Profusament il·lustrat amb fotogravats. — Centenars de cançons. — Un volum de 490 pàgs., 30 ples.